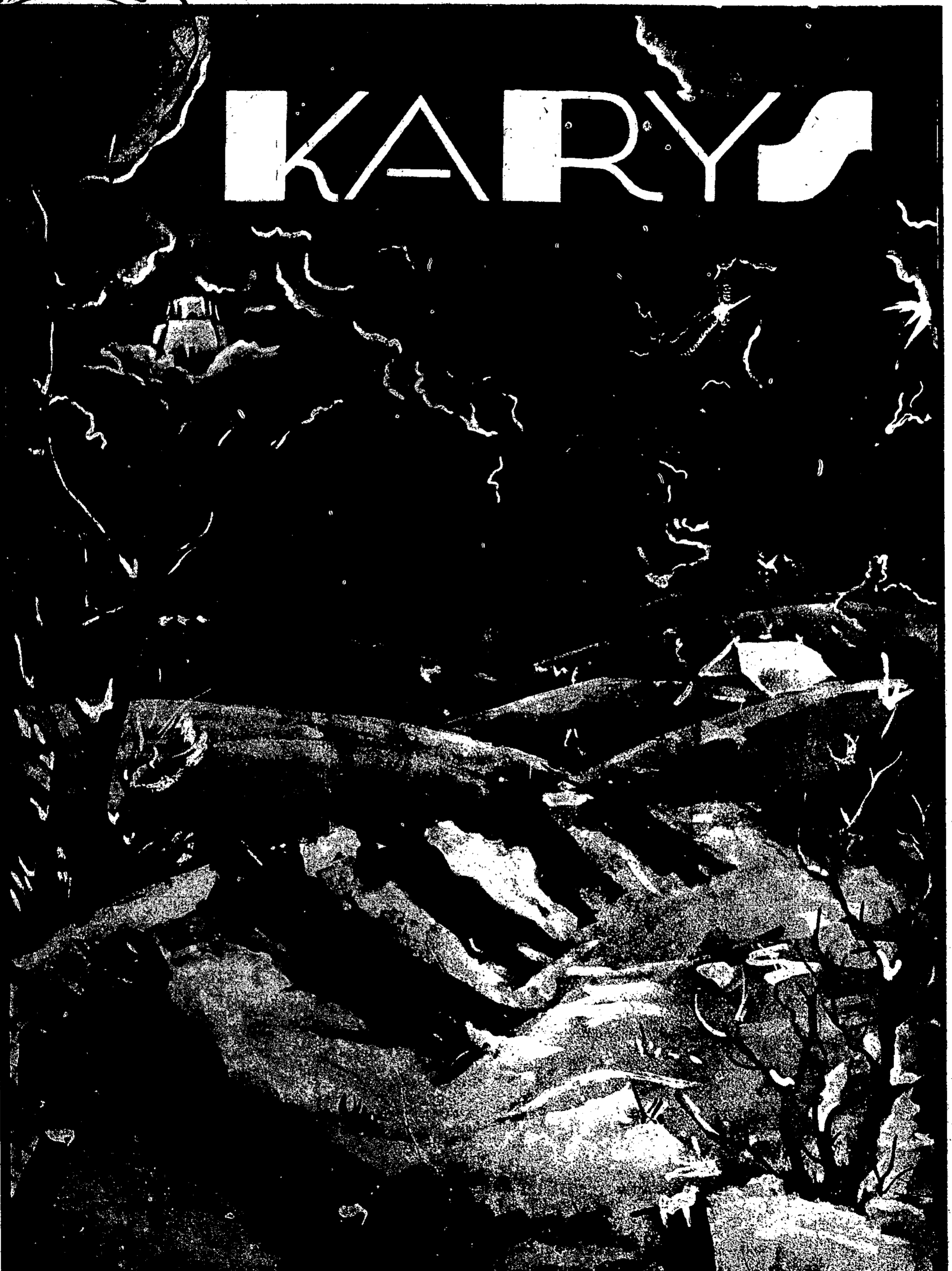

PIRMŲJŲ MŪSŲ KAUTYNIŲ 10 METŲ SUKAKTUVĖS.

LIETUVOS

KARYS

Nr. 5

Mūsų kariuomenės bei krašto gynimo organizavimo ir kovų dėl Lietuvos Nepriklausomybės svarbesnieji įvykiai prieš 10 metų.

1919 m. vasario mėn.

8 d. įvyksta pirmosios mūsų dėl nepriklausomybės kautynės su rusais — bolševikais ties Kėdainiais.

9 d. Ties Kėdainiais, paliai Taučiūnų kaimą, žuvo Lietuvos kareivis savanoris Povilas Lukšys — kautynių lauke pirmoji auka dėl nepriklausomybės.

„ Skiriamas Seinų m. ir apskr. pirmas karo komendantas.

11 d. Skiriamas Telšių m. ir apskr. pirmas karo komendantas.

„ Panevėžio ir Kėdainių sričių apsaugos būriai, vokiečių (su artilerija ir kulkosvaidžiais) padedami, tęsė kontrpuolimą, išmušė iš Šėtos rusus - raudonarmiečius

ir paėmė grobio ginklų, amunicijos, telefonų aparatų ir 3 vėliavas.

12 d. Prasidėjo 1-jo pėstininkų pulko kautynės su rusais — bolševikais Alytaus rajone.

13 d. Kautynėse su bolševikais ties Alytumi dėl nepriklausomybės žuvo pirmas Lietuvos

kariuomenės karininkas Antanas Juozapavičius.

„ Mūsų kariuomenės 1 p. pulko, 2 pėst. pulko ir raitininkų dalys išmušė bolševikus iš Jėzno.

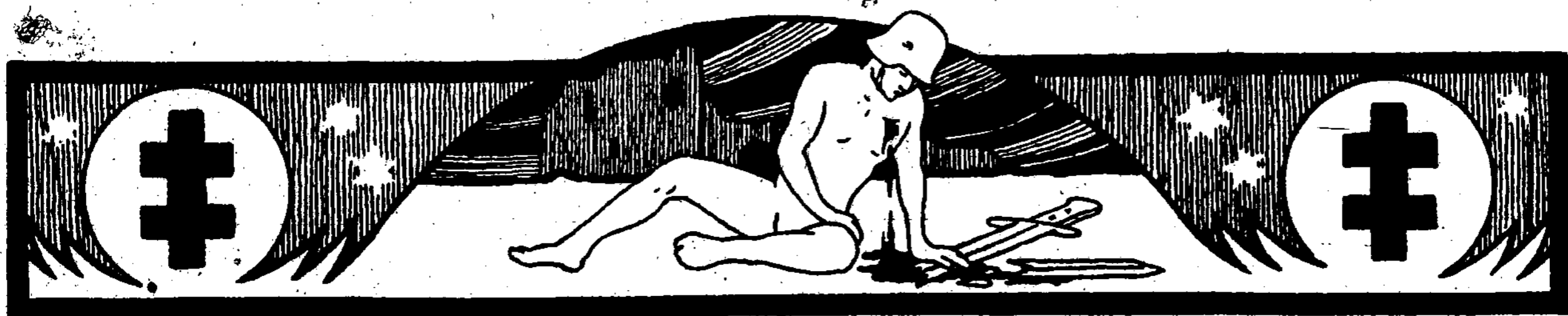
„ 1 pėst. pulko dalys, negalėdamos atlaikyti bolševikų spaudimo, pasitraukė iš Alytaus į Simną.

Apdovanoti savanoriai.

(Žiūr. „Kario“ 3 nr.)

866) Savukas Adomas, 867) Kubilius Leopoldas ats. vyr. pusk., 868) Butkus Pranas virš., 869) Baužys Antanas, 870) Korla Jonas kpt., 871) Reichertas Henrikas Povilas, 872) Stauga Julius, 873) Vaišnys Juozas, 874) Vaičius Bronius, 875) Narbutas Jonas ats. vyr. pusk., 876) Budrys Povilas, 877) Masiliūnas Kazys, 878) Sidlauskas Romualdas ats. vyr. leit., 879) Bielskis Vytautas ats. ltn., 880) Kulikauskas Juozas vyr. ltn., 881) Pagirskis Antanas ats. kar. med. ltn., 882) Petrauskas Juozas ats. karo vald., 883) Valaitis Pranas ats. vyr. ltn., 884) Kiaunis Jurgis ats. vyr. ltn., 885) Prialgauskas Jurgis ats. vyr. ltn., 886) Mickevičius Alfonsas ats. karo vald., 887) Žitkevičius Balys vyr. ltn., 888) Jonkaitis Kazys ats. karo vald., 889) Mališauskas Ciprijonas ats. karo vald., 890) Stankevičius Vincas, 891) Venskūnas Juozas, 892) Kiaunė Ignas, 893) Rutkauskas Petras ats. ltn. veter. gyd., 894) Pilkauskas Povilas ats. karo vald., 895) Motiejūnas Valevičius Jonas ats. mjr., 896) Purvis Pranas ats. vyr. ltn., 897) Grybauskas Kostas, 898) Kybartas Julius, 899) Krušinskas Antanas ats. karo vald., 900) Venclovas Pijus, 901) Šiletkis Petras, 902) Jonaitis Stasys, 903) Loda Antanas, 904) Daigis Liudas, 905) Paulukas Vladas, 906) Jasikas Jonas, 907) Bukšnaitis Jonas, 908) Tamaravičius Arsenijus ats. virš., 909) Stupelis Juozas, 910) Kuodis Juozas, 911) Gatpetris Jonas, 912) Sakalnikas Vladas, 913) Kirdeikis Jonas, 914) Strikauskas Ignas, 915) Užuolas Vincas, 916) Sajauskas Kostas, 917) Bacvinka Antanas, 918) Banevičius Pranas, 919) Bartašiūnas Antanas, 920) Bukaltas Povilas, 921) Paluckas Povilas, 922) Ratkus Juozas, 923) Marcinkevičius Pranas, 924) Katiševičius Jurgis, 925) Kirtiklis Jurgis, 926) Strazdas Antanas, 927) Valentiniavičius Bronius, 928) Špokas Antanas, 929) Zdanavičius Karolis, 930) Vaičekonis Juozas, 931) Urbanavičius Juozas, 932) Gabrys Juozas, 933) Gaška Benediktas, 934) Jonušas Adomas, 935) Jarusevičius Jonas ats. virš., 936) Sargautis Jonas, 937) Janavičius Arturas kpt., 938) Kanapeckas Jonas, 939) Kriščiūnas Benediktas, 940) Jovaiša Juozas vyr. ltn., 941) Gališauskas Aleksandras adm. mjr., 942) Serapinas Juozas, 943) Uglianskis Juozas kpt., 944) Ambrozevičius Pranas, 945) Mitkus Jurgis adm. vyr. ltn., 946) Žalimas Kazys, 947) Strimavičius Juozas, 948) Žvirblis Jonas, 949) Baranauskas Kostas, 950) Pašukinis Ignas, 951) Požerauskas Antanas, 952) Pakalnis Stasys, 953) Stašys Jonas, 954) Montvila Vincas, 955) Ambraziūnas Pranas, 956) Kuodis Pranas, 957) Krikščionas Vincas vyr. pusk., 958) Grybas Vladas, 959) Viršyla Kazys ats. vyr. ltn., 960) Bučmis Stepas, 961) Černiauskas Juozas, 962) Budreika Kazys, 963) Druga Pranas, 964) Žagrakalis Vladas, 965) Barauskas Mikas, 966) Baltušnikas Jonas, 967) Bartkevičius Juozas vyr. pusk., 968) Gabrusevičius Povilas, 969) Jasnauskas Antanas (žuvęs kautynėse), 970) Kizis Simas, 971) Kondzerskas Povilas, 972) Puzauskas Pranas, 973) Prūsas Jonas, 974) Stankūnas Vacho-

vas, 975) Audenis Adolfas, 976) Untulis Pranas, 977) Valiulis Marcelinas, 978) Jankus Jonas, 979) Čirvinskas Pranas, 980) Norkus Mikalojus provizorius, 981) Geiga Vincas ats. plk., 982) Goštautas Vaclovas ats. vyr. ltn., 983) Dūmčius Stepas kpt., 984) Ušvila Kazys, 985) Kvedaras Aleksas, 986) Senkus Juozas, 987) Soblevičius Jonas, 988) Šitkauskas Kazys ats. vyr. pusk., 989) Vitkauskas Vincas, 990) Tarutis Kazys, 991) Pevcevičius Ignas, 992) Kopūstas Jonas virš., 993) Žvybis Povilas, 994) Zinkevičius Aleksandras, 995) Labelka Jonas, 996) Laudžius Vincas, 997) Kuncaitis Justinas kpt., 998) Jurgutis Antanas vyr. ltn., 999) Stačius Vytautas ats. ltn., 1000) Babickas Povilas kpt., 1001) Kasiulis Jonas ats. vyr. ltn., 1002) Targonskas Stasys, 1003) Račkauskas Antanas, 1004) Kundrotas Juozas ats. pulk. ltn., 1005) Kasparavičius Jonas, 1006) Dunčikas Jonas, 1007) Budrevičius Petras, 1008) Goberis Antanas, 1009) Kerpauskas Kazys vyr. ltn., 1010) Musteikis Adolfas virš., 1011) Kuckaitis Juozas, 1012) Pilvelis Jonas, 1013) Milinavičius Izidorius, 1014) Mikellionis Juozas, 1015) Grožys Antanas, 1016) Grebliukas Jonas, 1017) Fletenmejeris Richardas, 1018) Dragūnas Kazys, 1019) Indriūnas Petras, 1020) Dagilis Juozas, 1021) Ivoška Ignas, 1022) Cicenas Antanas, 1023) Česna Stasys, 1024) Bučinskis Viktoras, 1025) Bytautas Tadas, 1026) Agilinskis Jurgis, 1027) Angulis Pranas, 1028) Butkevičius Juozas, 1029) Pagiraitis Marijonas, 1030) Rimkevičius Stasys ats. jaun. pusk., 1031) Simulynas Kazys ats. ltn., 1032) Šarkys Petras, 1033) Juškaitis Benediktas ats. ltn., 1034) Bagdonas Stasys ats. vyr. ltn., 1035) Žilinskis Stasys, 1036) Zambliuskas Jonas, 1037) Paliutis Stasys, 1038) Matulevičius Andrius ats. vyr. ltn. gyd., 1039) Leckas Jonas, 1040) Vaičiūnas Kazys, 1041) Spirikavičius Vladas, 1042) Barisas Juozas, 1043) Balčikonis Juozas, 1044) Jančanskas Vincas, 1045) Žvirzdinas Stasys, 1046) Platukis Zigmantas, 1047) Bugailiškis Feliksas, 1048) Bojarūnas Balys, 1049) Borauskas Bronius, 1050) Filipavičius Batys, 1051) Gorškovas Jurgis ats. vyr. vet. pusk., 1052) Norvaiša Antanas, 1053) Biorka Vincas, 1054) Čimaška Simas, 1055) Vaitikonis Kazys, 1056) Urmanavičius Antanas, 1057) Ragelis Jonas, 1058) Vaitkevičius Jonas, 1059) Bukaitis Juozas, 1060) Juonis Juozas, 1061) Piušauskas Jonas, 1062) Žemaitis Pranas, 1063) Zamba Jurgis, 1064) Tamulaitis Jurgis, 1065) Tereškevičius Stasys, 1066) Grūfas Vladas ats. vyr. pusk., 1067) Juzas Mikas, 1068) Ulevičius Petras, 1069) Zabarauškas Jurgis ats. vyr. pusk., 1070) Savickas Jurgis, 1071) Skruibys Pranas ats. vyr. pusk., 1072) Vilavičius Juozas ats. vyr. pusk., 1073) Pocius Kazys, 1074) Papuška Jonas, 1075) Kela Kazys (žuvęs), 1076) Kubilius Aleksas, 1077) Matulaitis Juozas, 1078) Grunda Kazys, 1079) Zagorskis Gasparas, 1080) Biveinis Jonas mjr., 1081) Tvaska Jonas, 1082) Janiulis Pranas, 1083) Zovadakis Bronius, 1084) Ruočkas Vincas ats. ltn., 1085) Grebliūnas Karolis.

Pirmosios mūsų kautynės dėl Nepriklausomybės.

Šių metų sausio ir vasario mėn. sukanka 10 metų, kai prasidėjo Lietuvos savanorių kariuomenės kautynės su besiveržiančia į mūsų kraštą rusų raudonoji armija.

Minėtini ir sunkūs laikai buvo Lietuvai. Dar 1918 m. rudėnį mūsų vyriausybė, susidariusi Vilniuje, perėmė iš Vokiečių okupacinės valdžios krašto administravimą. Buvo naujakurstė. Dėl stokos patyrimo, lėšų ir susidėjusių kraštė apibūtybių, darbas ėjo sunkiai. Revoliucijos demoralizuoti vokiečių kareiviai, traukdamiesi iš Lietuvos, vežėsi, kiek kas galėdamas, įvairaus turto — ypač maisto. Raudonosios Rusijos agentai vedė komunistinę propagandą. Vietos lenkai, daugiausia dvarininkai, norėjo patarnauti Varšuvai — verbavo savanorius į leģionus.

Susirūpinę mūsų vyriausybė. Susijudo kraštas. Organizuojami pulkai ir savanorių būriai. Paskirti Panevėžio ir Kėdainių sričių apsaugos viršininkai ėmėsi darbo. Panevėžio srities apsaugos v-kas karin. J. Variakojis*) vos spėjo atvykti ir pradėti verbuoti savanorius kai, bolševikams veržiantis, buvo priverstas 1919 met. sausio mėn. 7 d. su 10 savanorių trauktis per Ramygalių, Okančius, Šetą į Kėdainius. Čia atvyko, turėdamas būrį per 100 žmonių ir 3 karininkus padėjėjus (K birkštis**) J. Mikaliūnas ir Dragunevičius). Ginklų būrys tu-

rėjo nedaug, ir tie kautynėms mažai tiko, nes buvo ištraukti iš po stogų, iš žemės iškasti.

Kėdainiuose tuo laiku organizavo savanorių būrį karin. J. Šarauskas (Kėdainių sr. apsaug. v-kas). Būrys turėjo apie 30 žmonių, bet neturėjo kovai tinkamų

ginklų. Laukiama buvo ginklų parvežant iš Kauno.

Noš dabar Kėdainių įgula skaičiumi žymiai padidėjo, tačiau, neturint ginklų, negalima dar buvo manyti apie rimtesnius susirėmimus su priešu. O raudonarmiečių rinktinė jau atvyko į Šetą (16 km. į rytus nuo Kėdainių). Jų komisaras atsiuntė savanorių būrių vadams Kėdainiuose ultimatišką raštą, kuriuo reikalavo išsiskirstyti, o ginklus ir turtą perduoti jam Jonavoje. Neišpildžiusiems grasi- no sušaudyti. Savo parašą priver- tė patvirtinti Šėtos kleboną para-

šu ir bažnytiniu antspaudu, vikarą priverite atvežti laišką į Kėdainius. Beveik tuo pat metu, sausio 13 d, raudonarmiečiai sužeidžia mūsų savanorių Kiaunį*), išvykusį žvalgybon. Panevėžio ir Kėdainių savanorių būriai, nesulaukę iš Kauno ginklų l. 14, pasitraukė į Kruopius (10 km, į Kauno pusę.) Raudonarmiečių komisaras Šėtoje, gavęs tinkamą atsakymą iš savanorių būrių vadų Kėdainiuose — gavo įspūdžio, kad Lietuvos nenugalimos jėgos — pabūgo ir su savo rinktine pabėgo iš Šėtos į Ukmergę.

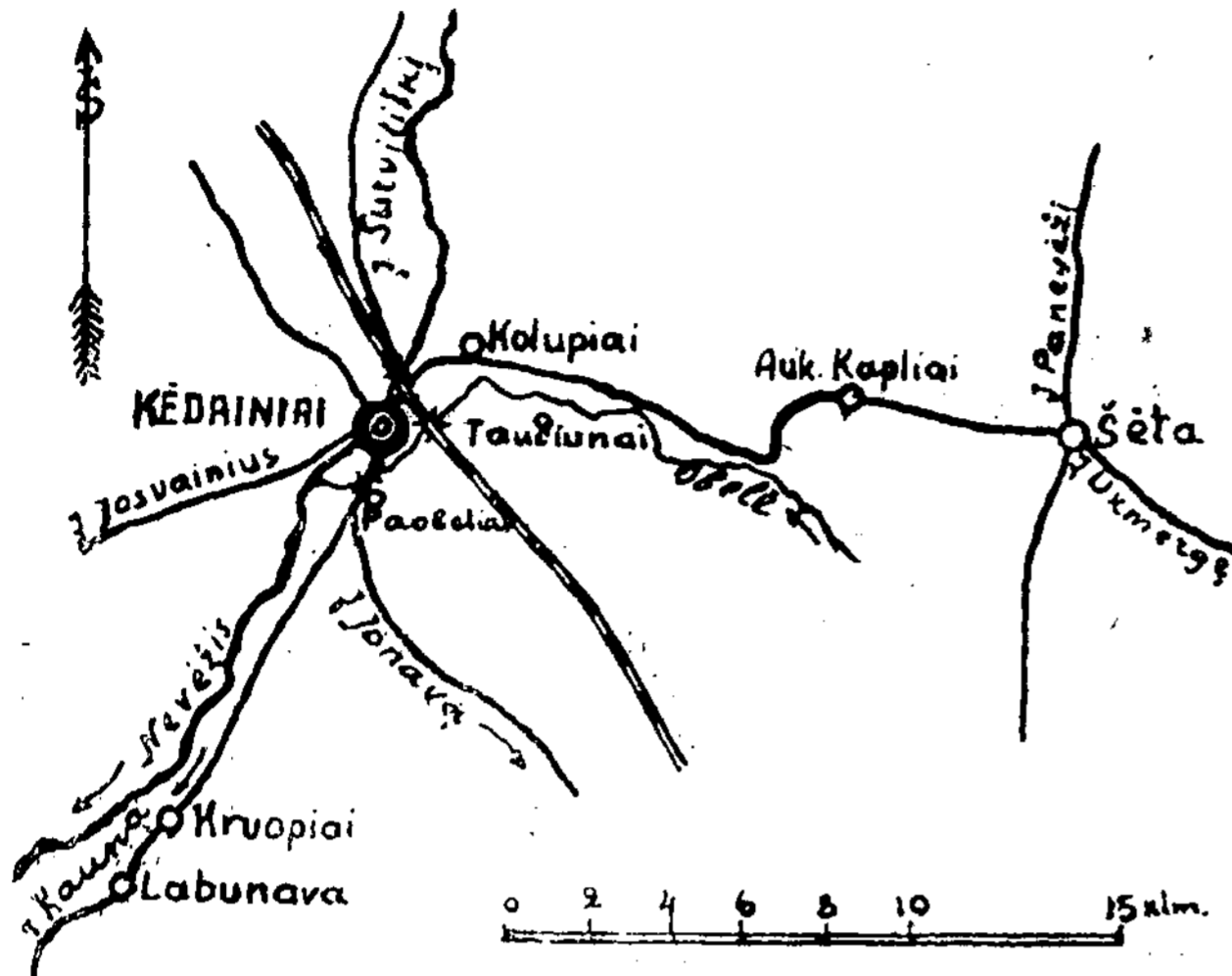
(Š. S. leidinio „V. 16 d.“ klisė).

Pirmųjų kautynių dėl nepriklausomybės Kėdainių srities apsaugos būrio dalyviai. Vidury aps. būrio vadas — kar. J. Šarauskas, dešinėje jo V. Vuinauskas, kryžiuoku pažymėtas — Floras Lukšys, būdamas šauliu žuvęs Klaipėdos sukilime 1923 I. 15. (1919. IV. nuotrauka).

*) Dabar ats. pulk. leit. Susilėkimo Ministerijos valdytojas.
**) Kar. Kibirkštis dabar gen. št. pulk. leit. Karo Mokslo V. bos viršininkas.

*) Savan. Kiaunis — buvo pirmas suželstasis mūsų kariuo-

Kruopiuose mūsų savanorių būriai apsiginklavo, pašimokė šaudyti ir apšvilko pirmąją mūsų kariuomenės unformą — pilkos kepurės su geltonais lankeliais ir trispalviai trikampiai ant kairės rankovės. Po keletos dienų abu savanorių būriai vėl grįžo į Kėdainius. Dabar jie jautėsi stipresni.

Iš priešos pusės buvo išstatytos lauko sargybos. Likusieji mieste savanoriai pradėjo rengtis kovai. Karo lauko teismo sprendimu buvo sušaudytas bolševikų šnipas, kuris buvo suimtas lauko sargyboje ir turėjo žinių apie mūsų kariuomenę ir Kėdainių apylinkės „kroki“ su pažymėjimu mūsų lauko sargybų.

Grįžo į Šėtą ir raudonieji, tik dabar didesnėmis jėgomis.

II. 1. Raudonarmiečiai užklupo Arvistavos dvare (apie 7 km. į rytus nuo Kėdainių) 7 mūsų savanorus, pasiūstus ten rekvizuoti pašaro. Iš jų 6 suėmė į nelaisvę; vienam pasisekė pasislėpti, o vėliau grįžti į Kėdainius. II. 2. raudonarmiečiai apšaudė mūsų šikius Aukštuose Kapliuose (ant Šėtos vieškelio 11 kl. nuo Kėdainių). Vasario 7 d. raudonarmiečių žvalgai slapta prisitartino prie mūsų užtvartos Kolupiuose ir atskiros lauko sargybos Šilainėliuose — įvyko smarkus susišaudymas.

Vasario 8 d. bolševikai, sutraukę didesnių jėgų su kulkosvaidžiais ir artilerija, puolė mūsų šikius. Įvyko smarkus susišaudymas. Mūsų užtvarta Kolupių kaime buvo išmušta ir traukėsi į Kėdainius. Į kautynes išvyko visas Panevėžio srities aps. būrys 70—80 žmonių. Bolševikai, išsiskleidę grandinė, užėmė Kolupių miško pakraštį ir slinko Kėdainių link. Panevėžiečiai išsipylė grandinė, norėdami užstoti priešui kelią. Čia pasipylė bolševikų kulkosvaidžių ir šautuvų ugnys, o vėliau pradėjo veikti ir artilerija (2 patrankos). Mūsų šikius kulkosvaidžių neturėjo; išsiskleidę reton grandinė, smarkia šautuvų ugnimi sulaukė priešos slinkimą priekiu, o patys, gerai žinodami Kėdainių apylinkes, sugebėjo prisitaikinti prie vietos.

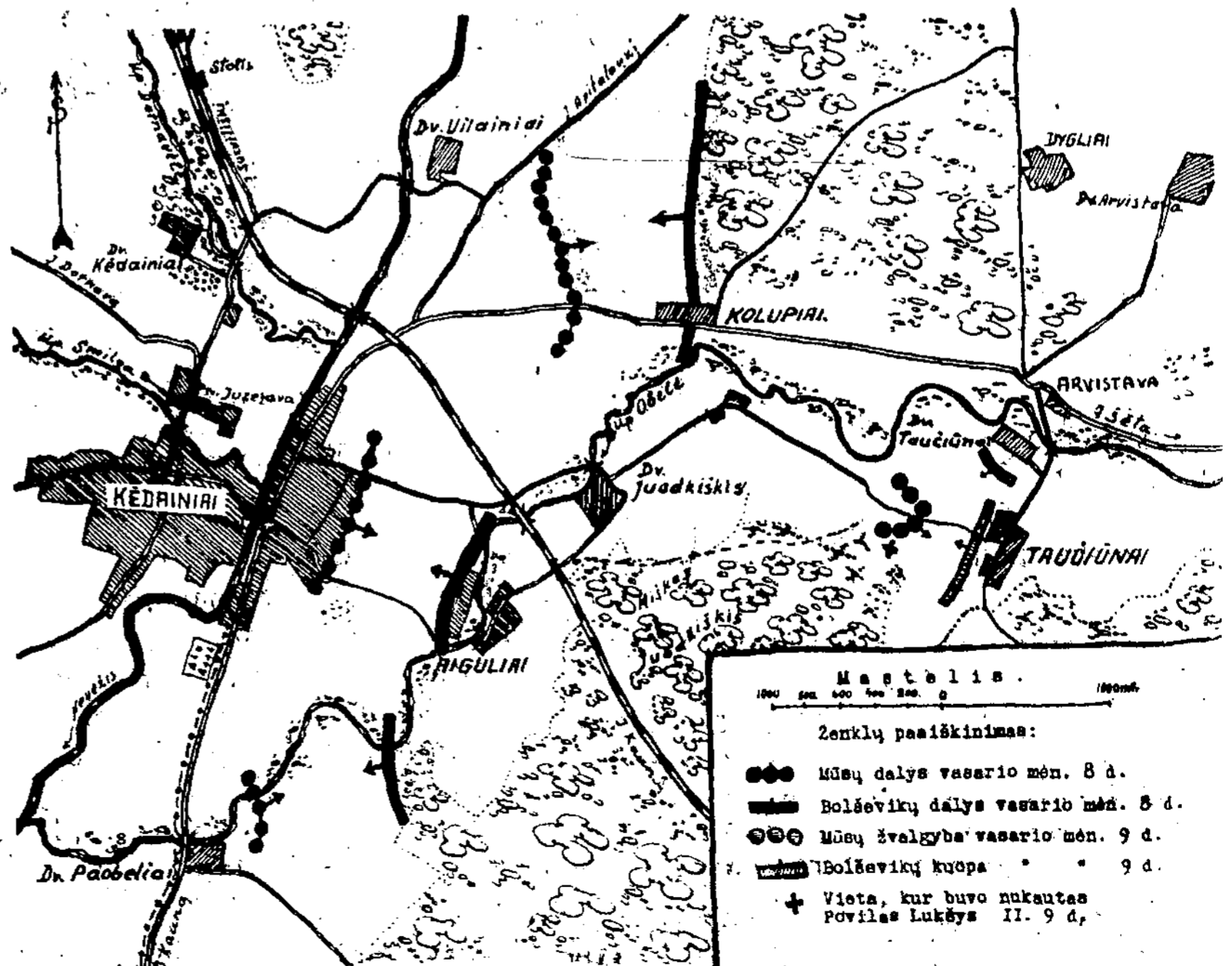
Negalėdami čia slinkti priekiu, raudonieji pradėjo sūpti mūsų kairįjį spar-

ną, norėdami įsiveržti į Kėdainius iš pietų pusės. Čia jie susidūrė su lauko sargyba ties Aigulių kaimu išstatyta, Kėdainių srities apsaugos būrio. Sargyba neišlaikė ir traukėsi. Čia atėjo pagalbon Kėdainių savanorių būrio visa atsarga. Grandinė apie 40 žm. užėmė Kėdainių miesto pietinį pakraštį. Prisdengė nuo priešos akių tvoromis, atidengė į priešą smarkią šautuvų ugnį — ir sulaukė priešos slenkančią grandinę. Bolševikai, užėmę Aigulių kaimą, tęsė smarkią šautuvų, o vėliau ir kulkosvaidžių ugnį.

Padėtis rimtėjo. Raudonarmiečiai, matydami, kad jų artilerija panevėžiečių grandinę mažai veikia — perkėlė ugnį į Kėdainius. Svediniai pradėjo kristi ties priemiesčiu Juzefava ir stoties gatvėje. Mieste kilo sumišimas ir bruzdėjimas. Bolševikų agentai tarp gyventojų skleidė gandus, kad esą bolševikai kas valanda gali įsiveržti į miestą, esą lietuviai sumušti ir paimti į nelaisvę. Užkampiuose pradėjo rinktis jauni vyrai ir paslapčiomis tartis. Buvo žinių, kad čia veikia komunistai. Reikėjo griežtų žygių, norint nuraminti vis labiau bruzdantį miestą. Pastebėjęs tai Kėdainių srities viršininkas paskelbė apgulos stovį. Įsakė niekam iš namų neišeiti, uždaryti krātuves, vartus, iš gatvės pusės langines ir duris. Patuliais į gatves buvo paleisti 6—7 rati savanoriai su kardais, revolveriais arba karabinais. Jiems buvo įsakta įspėti gyventojus, kad nesirodytų gatves, jei neklausytų arba priešintus — pavartoti ginklą. Po valandos miestas atrodė, kaip išmiręs — nė vieno žmogaus, tik gatvėse rėšia jodinėjį patrulius.

Apie 12 val. Kėdainių sr. aps. v. kas telefonu informavo krašto apsaugos ministerį apie Kėdainių padėtį ir prašė pagalbos. Iš Kauno atsakyta, kad suteikti pagalbos negali.

Beveik tuo pat metu dvi vokiečių patrankos išvyko iš dvaro už geležinkelio ir atidengė ugnį į Kolupių mišką, kur buvo bolševikų rezervai. Rezerve įvyko panika, ir pradėjo netvarkoje trauktis. Negalėdami įsiveržti į Kėdainius, raudonarmiečiai ir iš pietų pusės — dalis grandinės — pradėjo slinkti į vakarus, norėdami apsupti mūsų dešinįjį sparną, perkirsti kelią Kėdainiai — Kaunas ir

nutraukti telefono liniją. Čia pažymėtinas Kėdainių sr. aps. būrio savanorio Povilo Lukšio karžygiškumas. Jis, pasiūstas su 8 kareiviais į Paabelių dvarą, smarkia šautuvų ugnimi sulaukė slenkančią bolševikų grandinę. Po valandos šaudymosi grandinė pasitraukė į Aigulių kaimą. Tada su savo drašuoiais P. Lukšys ir V. Vainauskas Abelės upės pakrantėmis, priešui nematant, užėjo bolševikams į užpakalį — metė rankines granatas ir atidengė šautuvų ugnį.

Bolševikai, turėdami mūsų šaudančią grandinę priešaky ir nežinodami pajėgų puolančiųjų iš užpakalio, išbėgo iš Aigulių ir traukėsi Juodkiškio miškan. O mūsų grandinė užėmė Aigulių kaimą.

Apie pakitėjusią padėtį buvo pranešta Kaunan ir sužinota, kad jau yra išskridę vokiečių 2—3 lėktuvai mums į pagalbą. Atskridę lėktuvai numetė 3 bombas į Aigulių kaimą ant mūsų galvų (jie nežinojo, kad bolševikus jau išvarėm iš kaimo); kitos krito į mišką, kur subėgo besitraukią bolševikai. Laimė — vokiečių bombos mūsų nieko nesužeidė, tik išgąsdino.

Vakarui besiantinant, bolševikų šautuvų ir kulkosvaidžių ugnis retėjo, o artilerija nustojo veikti.

Vakare iš Kauno atvyko krovinių automobiliais vokiečiai kulkosvaidininkai. Mūsų padėtis Kėdainiuose sustiprėjo. Naktį buvo išstatytos tik lauko sargybos, visi kiti žmonės buvo surinkti į trobas sušilti ir pavalgyti, nes visą dieną lauke ant sniego gulėjo nevalgę. Mūsų būriams buvo priskirti vokiečių kulkosvaidininkai. Kėdainių būrys gavo vieną sunkųjį kulkosvaidį, 5 vok. kulkosvaidininkus ir 25 rankines granatas. Tai buvo didelis džiaugsmas mūsų savanoriams.

Anksti rytą mūsų 16 — 17 žmonių žvalgyba su 1 kulkosvaidžiu, 5 vokiečių kulkosvaidininkais ir 2 raitais, susėdę į 2 roges, išvyko Šėtos link. Žvalgybos viršininku buvo V. Vainauskas, jo pavaduotoju Povilas Lukšys. Vykti turėjo per Taučiūnų kaimą. Besiantinant prie kaimo, raitininkai, jodami 400 — 500 žingsnių priešaky rogių, pastebėjo kaimo raudonarmiečius. Vos apsigrįžę spėjo pranešti apie tai važiuojantiems, kaip pasipylė bolševikų grandinė, skaičiuje apie kuopą, ir pradėjo supti mūsų žvalgybą. Mūsų žvalgyba tai pamatę, vienas, antras sumišo ir pradėjo bėgti atgal. Bet P. Lukšio sudrausti ir padrausinti sugulo grandinė ir pradėjo šaudyti. Vokiečiai kulkosvaidininkai šoko iš rogių ir bėgo atgal, palikę kulkosvaidį. Vainauskas kulkosvaidį ištraukė iš rogių, pastatė ir mėgino atidengti ugnį, bet su kulkosvaidžiu nebuvo pratęs veikti. Pamatę tai vokiečiai „gefreitorius“ sugrįžo prie kulkosvaidžio ir pradėjo šaudyti. Kulkosvaidžio ugnis bolševikų supimą sulaukė — ir jie pradėjo trauktis. Bet pasipylė ugnis iš Taučiūnų dvaro. Mūsų žvalgyba atsišaudydami traukėsi. Čia apie 8 val. ryto ir žuvo Povilas Lukšys. Čia žuvo ir Kėdainių ap. būrio 2 arkliai.

Tą dieną kautynėsėjo irgi iki vakaro. Mūsų būriai, vokiečių kulkosvaidžių sustiprinti ir vokiečių (40 — 50 žm.) padedami, spaudė priešą atgal. Buvo suduo-

tas smūgis jiems į dešinį sparną ir miške į šiaurę nuo Kolupių buvo suimta 17—18 belaisvių. Naktį bolševikai pasitraukė į Šėtą. Šių dviejų dienų mūšiuose — iš mūsų pusės buvo lietuvių nukautas 1 savanoris ir 2 arkliai; vokiečių nukautas 1 kareivis ir 2 arkliai, sužeista du vokiečiai. Bolševikų, žmonių pasakojimu, buvo žymiai dau-

Mūsų savanoriai partizanai.

giau nukautų ir sužeistų, bet skaičius išaiškinti nepasisekė, nes jie traukdami nukautuosius ir sužeistuosius pasiėmė.

Vasario mėn. 11 d. mūsų žvalgyba, vokiečių padedami, su artilerija ir kulkosvaidžiais puolė raudonarmiečius. Šėtoje įvyko kautynės, kurios tęsėsi keletą valandų. Bolševikai išbėgo Ukmergės link. Mūsų žvalgyba užėmė Šėtą ir suėmė grobio. Apie kelias dešimtis šautuvų, apie keliolika tūkstančių šovinių, 18 lauko telefono aparatų, kabelio, rankinių granatų, kelečią antklodžių, milinių ir avižų. Ginklus ir amuniciją pasiėmė lietuviai, o avižas vokiečiai. Čia bolševikai paliko sužeistų ir nukautų, nespėdami pasiimti.

Šios pirmosios kautynės ties Kėdainiais mūsų krašto gynime suvaidino svarbų vaidmenį. Čia raudonajai armijai, iš šiaurės besiviržiančiai į Kauną, buvo užkirstas kelias. Kaunas tuo laiku turėjo dar maža ginkluotų pajėgų ir daug vidaus priešų.

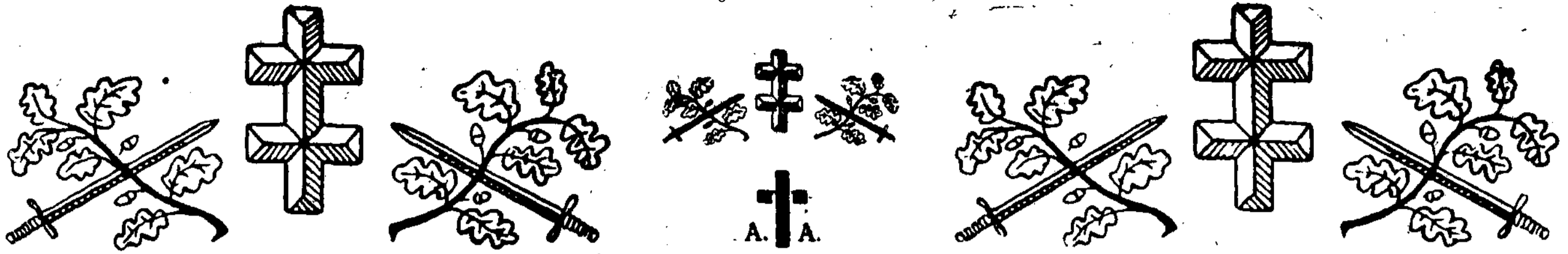
Kėdainių savanoris.

Kariuomenės radio pusvalandis. Nuo š. m. vasario m. 10 d. įvedamas kariuomenės radio pusvalandis. Minėtas pusvalandis bus sistemingai atliekamas kiekvieną sekmadienį nuo 18,30 iki 19 val.

Šiems pusvalandžiams vesti paskirtas pulk. lt. J. Šarauškas. Bus skaitoma apie žymesnius įvykius iš mūsų kariuomenės kovų dėl Lietuvos nepriklausomybės ir šiaip iš mūsų kariuomenės gyvenimo. Be to, bus įvairinama kariškomis eilėmis, dainomis ir muzika.

Už 3 litus įdomus žurnalas „NAUJAS ŽODIS“, kurį jau skaito 11.000 žmonių.

Nesiunčiam perlaidų, nes kiekvienas pašte jį išrašysit. Siųskit 3 litus „N. Žodis“ Kaunas, Maironio 6 nr.

Pirmoji mūsų karo lauke auka.

(A. a. Pov. Lukšio 10 m. mirt. suk. pam.)

„Žuvusio karo lauke kario kūnas yra tautos šventenybė, jo dvasia — šaltinis tautos ateičiai gaivinti.“

Senovės lietuvių vaidila.

Didžiojo karo dvasia išsiplėtė visoje Europoje. Visur tik buvo kalbama: „kariauti, kariauti, kariauti...“. Bet ne visų tikslas buvo vienodas. Vieni kariavo už vos pradėjusią švisti savo tautos nepriklausomybę, kiti kariavo, kad prisigrobtų svetimų žemių, įvairių turtų; tretieji kariavo todėl, kad karas buvo vienintelis jų amatas.

Pradėjo organizuotis įvairios ginkluotos gaujos ir varė aštrią kovą su naujai besikuriančiomis valstybėmis. Sunkūs buvo tada Lietuvai laikai. Buvusi didžiojo karo arena — Lietuva liko išnaikinta, išdeginti sodžiai, miesteliai ir miestai. Ūkis visiškai liko susmukęs.

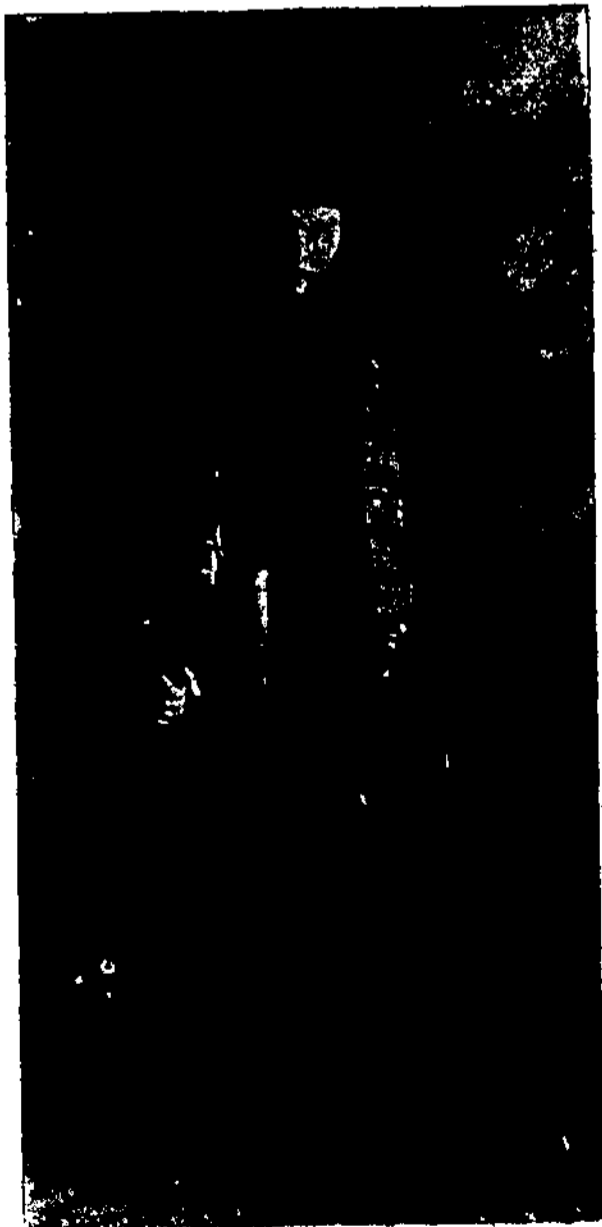
Nežiūrint į tai, tėvynės meilė, drąsa ir pasiaukojimas degė lietuvių širdyse. Visokio amžiaus ir profesijos tėvynės sūnūs stoja jai tarnauti. Iš visur plaukė savanorių būriai į besimezgančius pulkus. Kas kuo galėdami, apsiginklavę drąsiai stojo grumtis su besiveržiančiais tėvynės priešais. Tų laikų Lietuvos kariuomenė atrodė labai vargingai. Apranga buvo įvairiausia: vieni vasaros metu vilkėdavo kaštonais, o kiti sningant ėjo pusnuogiai ir basi, kadanį nuosavi drabužiai ir batai buvo jau suplyšę, o valdiškų dar negaudavo. Tačiau, nors mūsų kariuomenė atrodė apverktina, bet po kiekvieną, nuo priešų kulku skylėta, miline reiškesi milžiniška didvyrių dvasia;

dažnai buvo nugalimas daug gausingesnis priešas. Kiekvienas užmiršdavo save ir tik rūpinosi tėvynės laisve; aukojo savo gyvybę kitų tautiečių labui. Lietuvos kariuomenės būriai nuolat augo, bet ir priešų skaičius didėjo.

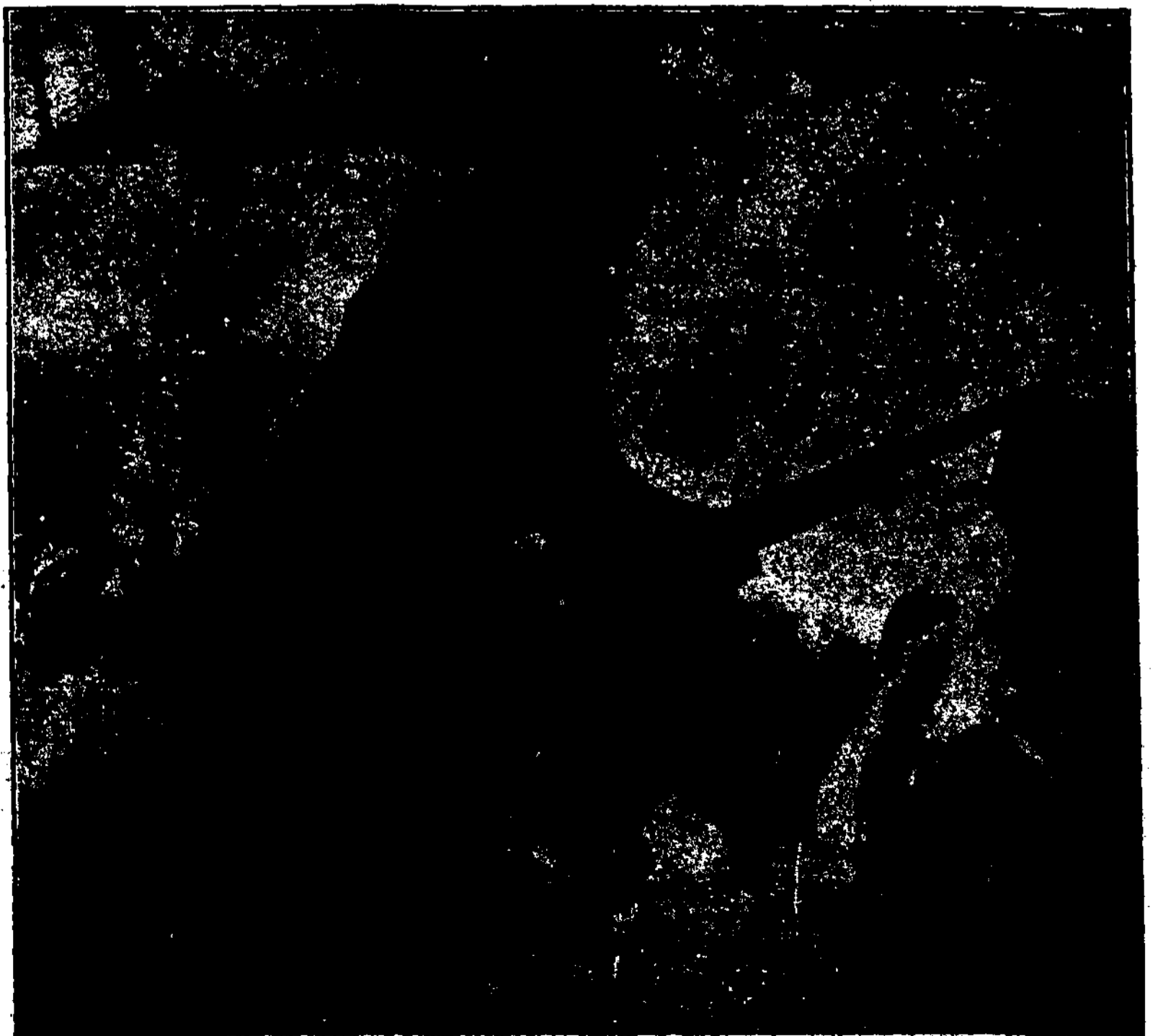
Tačiau lietuvis pasijuto laisvas ir galįs veikti. Tokių pirmųjų buvo Povilas Lukšys. Matant jo nuopelnus, pravartu būtų arčiau su juo susipažinti.

A. a. Povilas Lukšys gimė 1886 m. rugpiūčio mėn. 21 d. Kazokų kaime, Surviliškių valsč., Kėdainių apskr. Jaunystė Povilui buvo gana varginga: jo tėvai buvo labai neturtingi žmonės, o šeima buvo gana didelė. Visi turėjo sunkiai dirbti dėl kėsnio duonos. Vaiku būdamas, Povilas ganė pas aplinkinius ūkininkus gyvulius, o kiek paaugėjęs, pradėjo mokytis namų statybos, dirbdamas pas paprastus sodžiaus meisterius. Jam šis amatas patiko ir jis vertėsi juo iki Lietuvos nepriklausomybės atgavimo. Pradėjęs tvirtis Lietuvos kariuomenei, Povilas pajuto, kad ir jo pareiga yra padėti bundančiai tėvynei. Meta jis piūklą ir kirvį ir stoja prie kalavijo. Savo gimtajame ir aplinkiniuose kaimuose suorganizuoja savanorių būrelį ir jais vedinas ateina į Kėdainius. Kadangi Povilas buvo drąsus, stiprios valios ir energingas — liko paskirtas Kėdainių srities apsaugos būrio būrininku.

Bolševikai artinasi prie Kėdainių. Povilas Lukšys stojo į darbą. 1919 m. vasario mėn. 7 d. jis su aštuoniais kareiviais-savanoriais Šilainėlių kaime atremia nemažą bolševikų būrį. Vasario mėn. 8 d. su septyniais drąsuoliais Obelės upės pakrantėmis nuslenka iki Eigu-

Taip atrodė pirmieji mūsų savanoriai partizanai.

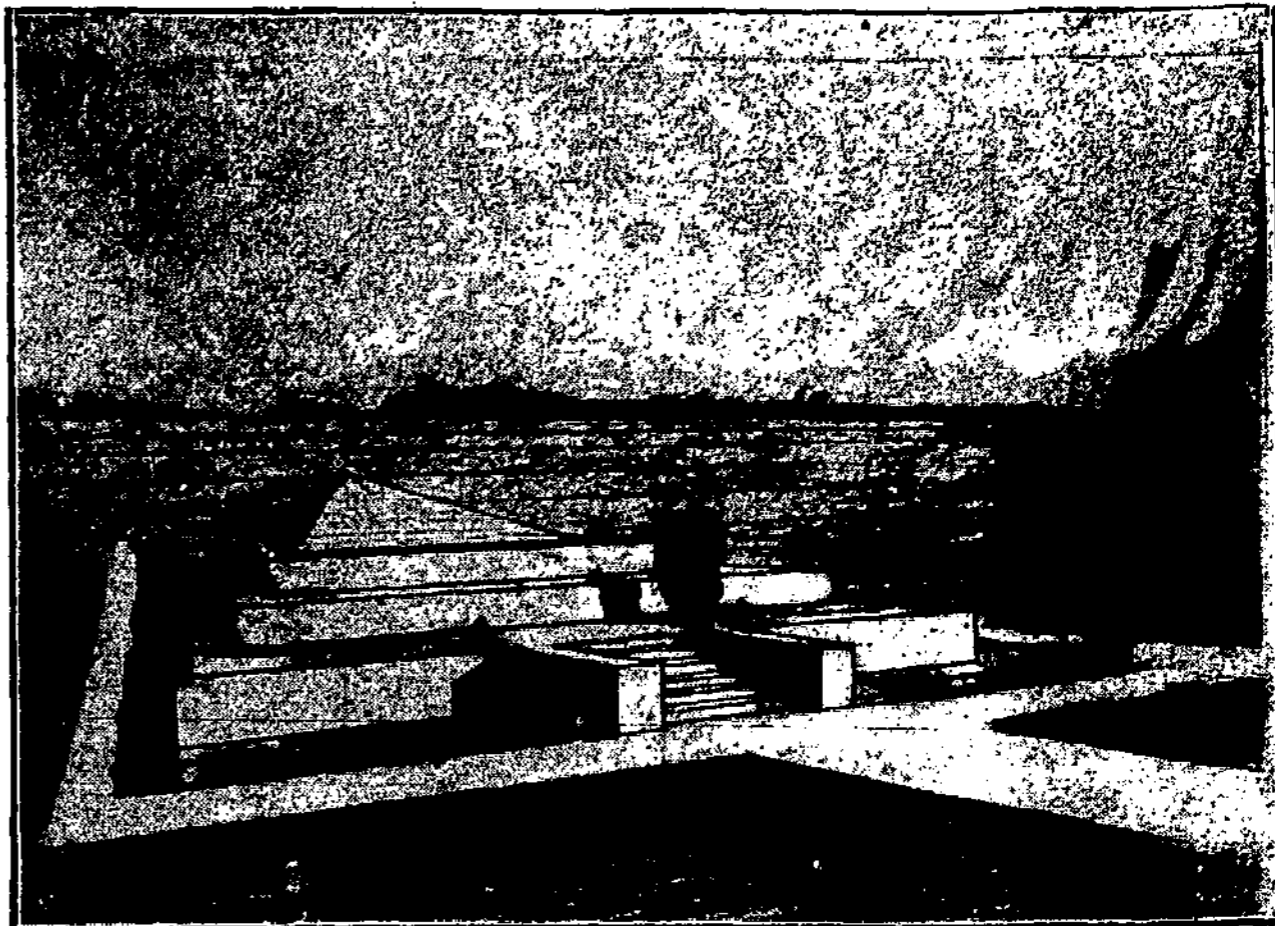
lių kaimo, kur buvo apie keletas dešimčių bolševikų. Granatų ir šautuvų ugnimi taip juos demoralizavo, kad šie viską palikdami pabėgo.

Išaušo tylus, bet neramus ir paslaptingas vasario 9 dienos rytas. Pro Taučiūnų kaimą (2½ ir klm. nuo Kėdainių) važiuoja keletas vežimų. Tai mūsų savanoriai su būrininku Povilu Lukšiu.

— Kodėl mums taip linksma? — klausia Povilas Lukšys, matydamas savo draugų puikiausią nuotaiką. — Gal todėl, kad mes važiuojame ginti savo brolius nuo besiveržiančių tėvynės vidurin plėšikų?...

Jo žodžius nutraukia staiga pasigirdę kulkosvaidžių šūviai. Visi bematant sugulo į griovius ir pradėjo atsisau-dyti. Nesislėpė tik Lukšys. Matomai, nė kiek jo nebau-gino prieš kulkos. Ragindamas kitus, pridėjęs prie pe-ties šautuvą, pradėjo šaudyti. Bet deja! Neilgai... Vos paleidęs keletą šūvių, krito į vežimą, pakirstas priešų kulkos ir jo galinga dvasia nuskrido ten, kur jos laukė senovės Lietuvos didvyrių vėlės...

Vyt. R-čius.

(Arch. Lansbergio projekto).

Š. S. leidinio „V. 16“ klišė.

Povilo Lukšio žuvimo vietoje statomas paminklas. Paminklas turi simbolišką išvaizdą: trikampio forma primena buvusios savanorių uniformos trikampį; trys terasos — trys tautiškos trikampio spalvos; viršuje piramidė — amžinastis.

Ką veikė 1928 m. karių kapams tvarkyti komisija.

(Žiūr. „Kario“ 4 nr.)

Sios kelionės metu iš parapijų mirimo metrikų knygų ir iš vietos gyventojų apklausinėjimų pasisekė išaiškinti daug mūsų karių kapų, kurių jau jokių matomų žymių nebebuvo. Taip pasisekė surasti karių kapus: Rumšiškėse — 3, Žiežmariuose — 2, Jagelionių km., Žiežmarių valsč. — 2, Liutonių km. to pat valsč. — 1, Kaišiadoryse — 11, Zasluiose — 1, Vievy — 9, Auseniškių km., Vievio valsč. — 1, Semeliškėse — 1, Daugirdiškių k. Semeliškių valsč. — 2, Aukštadvary — 3, Varėnoje — vienas žinomas ir 7 nežinomi, Merkinėje — 1, Mardosovo, Kučiūnų, ir Subar-tonių km., Merkinės valsč. po 1-ą, Dauguose — 9, Daugų valsč. Bobniškių km. — 2, Bukauciškių km. — 1, Užukalnių km. — 1, Klepačių km., Riliškių valsč. — 1, Bieniūnų km. Nedzingės valsč. — 1, Gudakiemy — 1, Miroslave — 3, Alytuje apie 100, Darsūnišky — 2 ir Prienuose — 1. Visiems minimiems kapams jau padaryti kryžiuokai. Tik dėl lietingo rudens ir blogų kelių nesuspėta jų nugabenti į vietas ir pastatyti. Tačiau tai manoma padaryti šį pavasarį.

Taip pat padaryta kryžiuokų karių kapams: Klaipėdos — 17; Silutės — 2; Kėdainių — 40; A. Panemunės — 14; ir Aukšt. Šančių — 158.

Kai tik išauš pavasaris, tuojau vėl manoma tęsti dar-bas gabenti kryžiuokus į vietas, tvarkyti kapus, juos puosti ir t. t.

Praeitais metais karių kapų tvarkymas ėjo ne visai sklandžiai. Svarbiausia priežastis — darbininkų stoka. Iki gegužės mėn. 15 d. dirbo drausmės kuopos kareiviai. Bet drausmės kuopą išformavus karių kapams tvarkyti komisija darbininkų nebegaudavo ir darbai sustojo. Tada buvo prašyta II karo apygardos viršininko leisti karo kalėjiman perkelti kryžiuokų dirbtuvę ir duoti darbininkų. Šis prašymas buvo patenkintas. Karo kalėjimo viršininkas pulk. leit. Taveičius ir ūkio viršininkas kapitonas Petrauskas kiek galėjo tiek darbininkų davė. Tačiau labai dažnai darbininkai būdavo skinami kitokiems įvairiems darbams ir tada kryžiuokų gaminimas sustodavo; tie žmonės, kurie buvo jau pramokę dirbti, išeidavo iš kalėjimo ir vėl darbas reikė-davo pradėti iš naujo. Bet vis dėlto, aciu kalėjimo admi-nistracijai, pasisekė pagaminti apie 400 kryžiuokų.

Praeitais metais pradėta tvarkyti ir žydų kapai. Kau-no žydų kapinėse yra palaidota mūsų karių apie 15. Ka-riams žydams statomi tam tikri paminklai, kokius leidžia jų tikyba, ir uždedami cementiniai antkapiai. Tie pamink-lai — lentos formos, turi apie 1,5 mtr. aukščio ir 43 cmtr. pločio, betoniniai. Priešakinėje pusėje yra marmurinė len-telė 34×25 cm. dydžio, kurioje iškaltas lietuviškas ir he-brajiškas tekstas.

Aiškiau pabrėžti, jog tai yra kario paminklas, viršuje teksto yra iškalti Gedimino stulpai. Tekstas, pavyzdžiui, taip atrodo: iš kairės lietuviškai: „I p. p. viršila Mozė Leitas. M(irė) 1925. VII. 9“, o iš dešinės hebrajiškai — „P. N. Moše ben Jehuda Lait viršila gdud harison. Nif-tar 9 Ijor 5685. T. n. C. b. h.“ Raidės P. n. yra su-trumpinti žodžiai „po nikbar“, ką reiškia mūsų kalboje — čia ilsisi, o raidės T. n. C. b. h. yra tokio sakinio su-trumpinimas: „The nišmato crura bicror hachajim“, lietu-viškai maždaug bus: „Lai tavo vėlė būna įpinta į amžiny-bės vainiką“. Kariams žydams paminklus dirbo A. Ben-jakovskio paminklų dirbtuvė. Vieno kapo sutvarkymas kai-nuoja 150 lt.

Siaurųjų geležinkelių dirbtuvėse nulieta 16 špižinių vazų, kurios bus sunaudotos karių kapams pagražinti. In-tendantūros prekių sandėlių viršininkas, adm. kapitonas Vasiliauskas, atidavė 70 mtr. storų retežių atskiriems ka-pams ir paminklams aptverti.

Karių kapų tvarkymo reikalams vyriausybė paskyrė 5000 litų. Aukų gauta 10 litų, kuriuos paaukavo 2 p. p. kapelionas kun. Kryžanauskas. Tačiau teko išleisti apie 10.000 litų.

Iš kalbamųjų lėšų reikėjo padengti išlaidas ir už Kau-no kapinių iliuminavimą gegužės mėn. 15 d. išvakarėse ir Vėlinių vakare.

Susipažinti su Vakarų Europos karių kapų tvarkymo darbais buvo kreiptasi į mūsų karininkus, einančius užsieny karo mokslus, ir atstovybes. Prašyta patipinti tuo klausimu literatūros ir duoti reikalingų žinių. Lietuvos pasiuntinys Italijoje prisiuntė 33 fotografijas italų karių kapų ir tris al-bumus gražiausių Romos, Genujos ir Milano kapinių pa-

minklų. Lietuvos pasiuntinybės Londone sekretorius ir charge d'affaires p. V. K. Račkauskas prisiuntė anglų karių kapams tvarkyti komisijos (The Imperial war Graves Commission) apyskaitas, porą knygučių apie karių kapus ir Britų Foreign Office korespondenciją su Vokietijos ambasadoriu Londone dėliai žuvusiųjų didžiajame kare kapų priežiūros. Iš karininkų tik vienas kapitonas Valušis atsiliepė. Buvo įsigyta keletą vokiškų veikalų apie kapus ir užsiprenumeruota žurnalai „Das deutsche Grabmal, Zeitschrift für Grabmal-Denkmal und Friedhofkunst“ ir „Kriegs-

gräberfürsorge, Mitteilungen und Berichte von Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge.

Tai tiek praeitais metais mūsų karių kapų tvarkymas pažengė pirmyn. Ką šiais metais karių kapams tvarkyti komisija padarys, sunku pasakyti. Tada pareis nuo to, kiek ją rems kariuomenės vadovybė ir kiek bus skirta lėšų.

Jei visi mūsų kariuomenės viršininkai pritars kapų tvarkymui, kaip iki šiol, ir jei vyriausybė suteiks reikalingų lėšų, tai, be abejonės, šiais metais karių kapus galima bus baigti tvarkyti. J.

Lenkų tarpe.

Puiki rudens diena. Kulkosvaidžiai nuo pat ryto čerška. Vaikščioti buvo baisu. Ir tik mūšiu nūrimus tėvukas išėjo ir grįžo su liūdna žinia: „Lenkai užėjo“...

Netrukus ir aš savo akimis išvydau nelauktus svečius. Jų akyse blizgėjo aiški mintis, padaryti mūsų žmonėms kokią nors skriaudą. Vieni vaikštinėjo iš vietos į vietą, arklių ieškodami, kiti, matyt, iš vokiečių išmokę, reikalavo iš šeiminių: „masla, jaiki“. Nelengva buvo jiems tas viskas gauti. Mūsų šeiminkės, be žodžio „nesuprantu“, daugiau nieko jiems nesakydavo, nors puikiai žinojo, ko jie nori.

O viena šeiminkė taip lenką priėmė, kad tasai, kaip gimęs, tokio sutikimo nematė. Kai jis užėjęs pareikalavo „masla, jaiki“, šeiminkė, tuo tarpu plovusi vaiko palas, kaip šoko prie lenko su šlapia pala, kaip sunko: „I Varšuvą, šetonel!“ Lenkas paknopstom išdūlino pro duris ir, tik ant kalno užbėgęs, atsigrėžė ir sumurmėjo: „To djabel. Tikras lietuviškas velnias!“

Mane su arkliu buvo paėmę ir varė, pats nežinau kur. Anot jų, aš buvau jiems „furmonas“. „Ponai“ buvo du. Vienas su sušaudyta kepure pasipurtė ir tarė ant-rajam:

— Žinai, Antek, dabar mums bus lengviau „do Kovna“ eiti. Turim savo vežimą! O ten gerai pasipelnysim...

— Kažin... Kaip bus... — nutraukė Antekas jo kalbą, čiupinėdamas sprandą, kuris buvo sužeistas lietuvių kulkos.

Gerai tu sakai, Antek. Tai ne su bolševikais kariauti. „litvinai“ daug drąsesni... — Atsiduso jis ir, nusiėmęs nuo galvos kepurę, žiūrėjo į jos skyles. Daugiau nieko nekalbėjo.

Privaziavom nedidelį namelį, kuris stovėjo miškely. Aplinkui raistas ir tankūs krūmai. Netoli buvo jų apkasai. Toje vietoje teko visas laikas stovėti. Arklys iškinkyti buvo uždrausta, pačiam vaikščioti taip pat neleido. Bestovėdamas vieną kartą tokį šposą iškrėčiau, kad dabar atsiminęs visuomet nusijuokiu. Buvo taip. Mano arklys stovėjo negėręs Vanduo toli. Nusivesti negalima. Pačiam eiti ieškoti vandens—pamanys pabėgti noriu. O bėrukas taip ištroško gerti, kad, rodos, ištaria: „gerti noriu“. Palaukit. Pamėginsiu aš jūsų kava savo bėruką pagirdyti! Kava jiems atnešdavo anksti dar pirkioje suvirte tebesnausdavo. Aš pastebėjau, kad kavą jau atnešė; truputį palaukęs suradau tą kibirą ir nunešiau bėrukui. Gers negers, pastačiau po nosimi ir žiūriu, ką darys. Bėrukas sriubt gurkšnį nurijo ir pakėlė galvą. Negers, pamaniau. Tuo tarpu bėrukas pajuto, kad iš tikrųjų gardul. Ir be-matant kibirą ištuštino. Paėmęs tuščią kibirą nunešiau ir pastačiau, iš kur buvau paėmęs. Pats grįžau ir susitraukiau prie vežimo. Pradėjo austi. Lenkai atsikėlę vaikštinėjo. Aš sėdėjau ir klausiausi, ar nesuseks mano žygio? Netrukus išgirdau apie kažką kalbant.

— Ar dar neatvežė? — rūsčiu balsu paklausė vienas

— Nel—atsiliepė kitas.

— Toks virėjas pakarti vertas. Iki šiol kavos dar nėra, — piktinosi trečias.

— Negalimas daiktas! — stebėjosi ketvirtas. — Visumet apie šį laiką būdavo. Čia kas nors nepaprasto yra.

Kažin kas būtų buvę. Gal būtų susekė, gal ne. Daugiau jie apie tai nekalbėjo. Saulei vos pasirodžius, mūsų kariuomenė pradėjo smarkiai lenkus šaudyti. Kaip mūsų artileristai sako: „pusryčiams keletą sviedinių!“ Nebuvo kada apie kavą galvoti, jeigu jau kulkos zvimbė. Taip lenkai ir išėjo į apkasus kavos negėrę.

Vakare suėjau savo pažįstamą, kuris kaip ir aš, su arkliu vargsta. Jis man papasakojo, kaip lenkai savo virėją užpuolė ir iš pykčio vos nesudraskė.

Mes, kurie buvom paimti su arkliais, susitarėm pabėgti iš jų nagų. Keletas mūsų taip padarė. Lenkai pajuto, kad „litvinai“ ima „gudravoti“. Pradėjo daugiau persekioti. Vieną kartą priėjo prie manęs ir griežtai pareikalavo, kad aš pasakyčiau, kur kiti pabėgę pasislėpė. „Ką, mes patys trauksim vežimą?“ Piktinosi lenkai. Laimė, kad jie manęs nemačydavo suseinant su kitais. Ir man lengviau buvo nuo jų reikalavimų atsikratyti.

Laukti geresnio laiko nebuvo vilties. Nutariau greičiau iš jų pasprukti. Tai buvo nelengva, bet pasiryžimas viską nugalėti!

Vieną rytą bėruką iš „jungo“ iškinkiau ir paleidau. Bėrukas, pasijutęs laisvas, nuėjo į pažįstamus krūmus. Aš pasiklausiau, pasidairiau, ar kartais kas nemato ir... sudie „ponai“!

Bėruką sugavęs nuvedžiau į didesnę tankumyną, kur, parinkęs gerą vietą, prišiau. Aplink ramu. Pakrūmiai parėjau namo. Namieškiai, mane išvydę, nusidžiaugė, draug ir nustebo.—O kur „bėrukas?“—paklausė manęs namiškiai ir nusigandę laukė, ką aš atsakysiu. — „Viskas gerai!“ — skubiai jiems atsakiau ir paaiškinau, kaip padariau. Visi buvom linksmi, tačiau ilgai būti namuose negalėjau, kadangi bėrukas krūmuose vienas buvo.

Kitą dieną užgirdau linksną naujieną. sudaryta paliaubos, lenkai turi atsitraukti nuo mūsų. Ir kitą dieną, ganydamas bėruką, girdėjau gurguolės trenksmą nuo plento. Vadinas, lenkai išsikraustol!

Aš bėruką atrisau ir joju namo! Bėrukas, kuris visą laiką buvo nuliūdęs, dabar, kaip laisvą pajutęs, jojant per laukus skambiai sužvengė.

Lenkai jau buvo išėję, ir mes palikom vėl laisvi. Laisvi su neužgydoma žaizda širdyje, kuri tampa didžiausiu skausmu, užgirdus iš anapus Merkio brolių lietuvių balsus: „Jūs laisvi, bet mes...“

Metūgis.

Ką kiekvienas karys privalo žinoti apie arklių.

Klaidingai būtų manyti, kad gerai arklius pažinti ir mokėti tinkamai su juo elgtis, užlaikyti ir naudoti jo jėgas — yra vien tik kavaleristų ar artileristų dalykas. Bet kariuomenėje ne viena kavalerija ir artilerija turi arklius, yra jų kiekviename pėstininkų pulke, kuopoje, specialių rūšių batalionuose, aviacijos eskadrilėse ir t. t., todėl anksčiau ar vėliau beveik kiekvienam kariui teks turėti reikalas su arkliu, čia tai ir pasirodys nuomonės klaidingumas, kad tik vieni kavaleristai ar artileristai turi gerai nusimanyti apie arklius. Vadinas, mokėti elgtis su arkliu, mokėti palaikyti jo sveikatą ir žinoti, kas reikia daryti, kokią pirmąją pagalbą teikti jam susirgus, yra kiekvieno kario pareiga.

Sąžiningas kiekvienos pareigos atlikimas kariuomenėje atneša didžiausią naudą žmogui ir ateities gyvenime iš kariuomenės išėjus, todėl ir geras supratimas apie arklių igytas kariuomenėje, bus naudingas, kai karys grįš į kaimą ir vėl taps ūkininkas. Kaime veterinarijos gydytojų ir net felčerų yra labai mažai, bet ir tas nereikšmingas jų skaičius yra išmėtytas po visą kraštą, todėl prieiti iki jų labai sunku: kelionė užima daug laiko, daug kainoja ir kartais vis dėlto gydytoją atvežus, pasirodo, kad arklys jau kritęs, pagalba buvo suteikta per vėlai.

Visai kas kitą būtų, jei ūkininkas mokėtų tinkamai arklio sveikatą palaikyti ir kad arkliui susirgus mokėtų suteikti jam pirmą pagalbą iki veterinarijos gydytojo atvykimo. Tuomet ūkininkai turėtų ir sveikesnius — gražesnius arklius, galinčius daug dirbti ir tuomet ūkininkai neturėtų taip daug nuostolių.

Manau, kad kiekvienas karys, šiuos kelis mano žodžius perskaitęs, tikrai supras, kokią bus nauda, jei jis atidžiai seks mano tolimesnius rašinius „Kario“ skiltyse ir svarbesnius davinius gerai įsidėmės.

I. ORAS (atmosfera).

Oras veikia gyvulius savo sudėtimi, svarumu, pastovumu ir atmainomis. Nuo tų keturių dalykų pareina kokių būdu, kaip ir kuomet mes privalome užlaikyti arklides ar tvartus, kur stovi mūsų arkliai. Oras arkliui, kaip ir kiekvienam gyviui, yra būtina gyvenimo sąlyga; normaliai jis privalo būti vidutinis: nei per daug tirštas, nei per daug skystas, nei per daug karštas, nei per daug šaltas ir t. t.

1) Labai tirštas oras. Toks oras būna labai šiltuose kraštuose, žemose vietose, požeminiuose urvuose. Tiršto oro dėka, arklio kraujas gyslose teka labai nenormaliai, su arkliu atsitinka dažnos konvulsijos, nuo kurių arklys gali stipti.

2) Skystas oras. Juo aukščiau mes lipsime į kalną, juo oras bus skystesnis. Jei arklių užvesti ant kalno, 3—4 klm. aukščio, arklys pradeda silpnėti; arklio temperatūra krinta, kvėpavimas darosi daug greitesnis, iš nosies ir burnos pradeda bėgti kraujas, galva svaigsta, arklys paėina ir vėl sustoja, ar gula ir t. t. Reikia vis dėlto pastebėti, kad kai kurie gyvuliai gana greit įpranta prie šio oro ir minėti reiškiniai pasikartoja vis rečiau ir rečiau, kol visai pranyksta. Čia svarbu, kad arklys būtų pratinamas prie šio oro palaipsniui, o ne staiga.

3) Vidutinio tirštumo ore (tokiu galima laikyti ir mūsų orą) arklys būna linksmas, turi gerą apetitą, blizgančius plaukus ir t. t.; žodžiu, arklys jaučia save labai gerai.

4) Švarus ir sausas oras geriausiai tinka arkliams, jis stiprina arklio organizmą, arklio kūnas darosi daug atsparesnis visokioms ligoms, arklys būna visuomet gyvas ir stiprus. Toks oras būna kalnuose maždaug iki 1500—2000 mtr. aukštumos.

5) Šaltas oras gerai atsiliepia arkliui, bet jis mažina arklio temperatūrą, šiek tiek trukdo kvėpuoti ir šiauria plaukus.

6) Labai šaltas oras (žemiau nulius) kai kurių veislių arkliams atsiliepia nelabai gerai. Toks oras labai nepageidaujamas arkliams: jauniems, silpniems ir blogai šeriamiems. Arkliai pradeda drebtį, blogai virškina pašarą. Seni gerai šeriami arkliai yra daug atsparesni. Šis oras pas mumis yra žiemos metu, bet kadangi mūsų arkliai iš mažens yra prie jo pripratę, todėl jis labai blogai neatsiliepia, bet užtat prie mūsų šalčių negalima duoti ilgai ilsėtis arkliams lauke, negalima statyti jų skersvėjose. Darbui pasibaigus reikia gerai ištrinti juos šiaudais ir apdengti gūnėmis; kartais silpnesniems arkliams reikia padidinti pašaro davinį. Šiltesniuose kraštuose arkliams kerpami plaukai, pas mumis gi negalima to daryti, nes tas blogai atsilieptų arklių sveikatai žiemos metu.

7) Staigus oro pasikeitimas mažina arklių kūno atsparumą įvairioms ligoms ir bendrai visas arklio organizmas veikia nenormaliai.

8) Šiltas oras (nuo 20 iki 25 laipsnių), koks būna pas mumis vasaros metu, vargina ir silpnina arklius, jų organizmas veikia nereguliariai ir nenormaliai; arklys netenka apetito, prakaituoja, daug geria, kvėpavimas darosi tankus ir arklys yra linkęs prie susirgimų.

Norint sumažinti šio oro blogą įtaką arkliams reikia:

a) gerai vėdinti arklides, dieną ir naktį paliekant atdaras arklidės duris ir langus, bet taip pat, kad nebūtų skersvėjų.

b) arklio darbą sutvarkyti taip, kad pačiam karštyje jis būtų laisvas nuo darbo ir kad stovėtų arklidėje.

c) dėl kokių nors priežasčių lauke esančius arklius reikia statyti pavėsin,

d) arklidės langus, duris, pro kurias saulės spinduliai įeina arklidėn, reikia uždengti brezentais ar šiaudų pintonėmis,

e) dažnai mazgoti arklių akis ir šnervis šaltu vandeniu,

f) dažnai maudyti arklius upėse ar negiliuose ežeruose,

g) laiks nuo laiko purškinti arklides šaltu vandeniu,

h) girdyti arklius švaniu, vidutinio šaltumo, vandeniu.

9) Drėgnas oras, ypač jei jis kartu yra ir šiltas, labai blogai atsiliepia arklių sveikatai; prakaitas blogai išeina, organizmo veiksmas darosi silpnesnis, atkakliai pasidaro tingūs, mažiau atsparūs ligoms, ištižę; šio blogo oro veikimui sumažinti reikia griebtis tokių priemonių:

a) duoti arkliams daugiau aštraus pašaro, tai galima padaryti, laistant pašarą sūdytu vandeniu,

b) reikia juos gerai ir ilgai valyti,

c) arkliai privalo dirbti reguliariškai ir valandomis, kai karštis mažiausias,

d) poilsiui statyti juos gerai nuo drėgmės ir šilumos apsaugotose arklidėse.

10) Saulės šviesa puikiai veikia arklio sveikatą. Arklio akims saulės šviesa duoda reikiamo matymo aštrumą ir aiškumą, bet būtinai reikia vengti staigių perėjimų iš tamsumos į saulės šviesą. Arkliai, uždaryti per daug tamsiose arklidėse, nustoja energijos; jie labai greit nutunka, bet užtat nustoja energijos, linksmumo ir turi blogą matymą; tuo tarpu arkliai, nuolat esantieji saulės šviesoje, būna visuomet linksmi, energingi, stiprūs, jautrūs, jų plaukai visuomet gražiai guli ir blizga. Į visa tai atsizvelgiant, reikia atitinkamai įrengti langus ir duris, pro kurias įeina šviesa į arklides; šviesa turi eiti arklidėna arkliui iš užpakalio ar šono, bet niekuomet iš priešakio. Gaisro metu, kai šviesa yra ypač aštri, reikia uždengti arkliams akis gūnėmis ar savo mundiru; tuo negadinsime arkliams akių ir kartu labai lengvai išvesime juos iš arklidžių. Dažnai girdėti, kad arklys sudegė, nes nieku būdu negalima buvo išvesti iš arklidės – tvarto, nes jis išsigando gaisro ugnies. Tai netiesa – arklys ne ugnies bijo, bet staigios astrios šviesos ir todėl bijo eiti iš arklidės.

11) Elektrizuotas oras (audros metu, kai žaibuoja ir trenkia perkūnai) arklius nervuoja ir daro juos neramiais. Negalima slėpti arklių audros metu po medžiais, šiaudų kūgiais ir bendrai aukštais daiktais. Žaibu pritrenktą arklių reikia stipriau trinti, spaudyti šonus, priekį ir atgal, judinti priešakines kojas, paguldžius arklių ant nugaros, ritmiškai (vienodu tempu) traukti liežuvį ir t. t., kad pradėtų kvėpuoti.

12) Vėjas – vidutinis, vienodas ir reguliaris vėjas arkliams yra labai naudingas, ypač jei (temperatūra) oras

yra šiltas; staigus ir šalti, drėgni ir karšti vėjai blogai veikia arklių sveikatai. Arkliai instiktingai tuomet apsisuka užpakaliu į vėjo pusę ir tuo stengiasi apsisaugoti nuo jų. Drėgni ir karšti vėjai išsaukia daug prakaito ir tuo daug daugiau silpnina arklius, ypač tuos, kurie ir be to jau yra silpnos sveikatos. Būtinai reikia vengti statyti nuo darbo susiluisius arklius ant vėjo, ypač kai jie išprakaitavę; reikia juos gerai ištrinti šiaudais ir vedžioti rankoje žingsniu, kol jie išdžius, tik po to galima juos pastatyti apdengus gūne.

13) Lietus pūdo orą ir verčia esančias ore įvairių ligų bakterijas kristi žemėn; gerdamas vandenį ir ėsdamas pašarą, arklys praryja šias bakterijas, todėl kraštuose, kur lietus labai dažni, arkliai dažnai serga.

14) Šiltas vasaros lietus, kuris lyja po didelių karščių, lengviau pakeliamas arklių, negu šaltas pavasario, rudens ir ypač žiemos meto lietus. Bivakuose arkliai ypač daug kenčia nuo tų lietu; kad jiems lengviau būtų tuos lietus pakelti ir kad mažiau iš tos priežasties būtų arklių susirgimų, reikia tais atvejais padidinti jiems pašaro davinį.

15) Oro sugedimai. Oro švarumas genda nuo kvėpavimo, pūvančių daiktų, mėšlo, nuo arklių išmatų ir bendrai nuo visų nešvarių daiktų. Savaimė aišku, kad kuo nešvaresnis bus oras, juo daugiau jis kenks arklių sveikatai. Todėl arklidės ir jų apylinkės privalo būti užlaikomos pavyzdingoje švaroje, arklides reikia gerai vėdinti, dezinfikuoti; arti prie arklidžių negali būti išeinamų vietų, mėšlo krūvų, atmatoms duobių, arba kitokių nešvarių, dvokiančių dirbtuvių, kaip pavyzdžiui: odų dirbtuvių. Visa tai pritraukia daugybę musų, įvairių vabalų – jie reikia naikinti visomis priemonėmis, taip pat arklidžių ir jų apylinkėse reikia naikinti pelės ir žiurkės; jos landžiodamos arklių pašare užtręšia jį ir išnešioja daugybę įvairių ligų bakterijų.

Kav. kapitonas Kr-tis.

Kirtimas jojant.

Submarina¹⁾ skęsta.

— Neneigiu tai, kad nardomasis laivas gali suteikti kai kurių emocijų²⁾, bet be abejonės, šiandien lėktuvas, nežiūrint į visą skraidymo nepavojingumą, daugiau tinka žmogaus fiziniam atsparumui ir dvasiai grūdinti. Taip Amerikos Jungtinių Valstybių aviacijos leitenantas Gene Grib karštai ginčijosi su draugais ir gyrė savo ginklo rūšį.

Šis ginčas įvyko Panamos (Vidurinės Amerikos) viešbuty „Columbia“, kur triukšmingų pietų metu draugiškumo

ryšiais sujungė dangaus ir jūrų karius. Prie to pat stalo sėdėjo ir nardomojo laivo komendantas³⁾ Crodle su savo karininkais. Jie tą rytą buvo išlipę krantan po ilgo plaukiojimo vandenyne su didžiuoju Žvaigždėtos⁴⁾ Respublikos

1) Submarina – nardomasis laivas. 2) emocija – stiprus jausmas. 3) Komendantas – karo laivo vadas. 4) Kadangi Amerikos Jungt. Valstybių vėliava yra žvaigždėta, tai kai kalda jų valstybę vadina „Žvaigždėtoji Respublika“.

nardomuoju laivu. Šis plaukiojimas buvo ypatingai sunkus ir varginantis, nes tuo metu vandenyne siautė audros. Nors laivas išsilaikė kuo puikiausiai, bet įgula pergyveno šiurpulingų valandų.

Komendantas Crodle visiškai šaltai, net nemirktelėjęs, iš klausė savo kolegos Grib kalbą. Pareiškė tik, kad ir nardomieji laivai kartais gali duoti nepaprastų pergyvenimų.

Pietūs, gausiai aplieti šampanu, pasibaigė kitą vidurdienį ir kada puotautojai buvo beketiną skirtis, komendantas Crodle pakvietė aviatorius kitą rytą paplaukioti jo nardomuoju laivu. Leitenantas Grib ir jo draugai Stevenson ir Armaund karštai priėmė Crodle pasiūlymą.

Kitą rytą sutartą valandą valtis atvežė kviestuosius nardomajin laivan. Komendantas Crodle svetingai priėmė atvykusius ir tuoj juos įvedė į elektros apšviestą laivą.

Įvedęs svečius manevrų laston (kajutėn), komendantas pasiūlė jiems neperpatogiausias, nuo laivo sienų spoksančias, plieno kėdes ir tuojau pradėjo aiškinti nardomojo laivo sudėtį ir veikimą.

Nardomasis laivas, kurį aš komanduoju, — aiškino Crodle — priguli tipui V. visų didžiausiam Amerikos laivyne. Jo ilgis 102 metrai, plotis 8,25, talpumas 1600 tonų. Paviršiuje laivas varomas Diesel'io motorų, pasinėręs gi juda elektros motorų pagalba, kurie savo keliu varomi akumuliatorių. Pasinėrimas atliekamas labai paprastai. Tam tikrų prietaisų pagalba į speciales cisternas įleidžiamas vanduo. Tuo būdu padidinus svorį, nardomasis laivas pasineria. Kad iškiltų, užtenka tik išpumpuoti vandenį iš cisternų (ir palengvėjęs nardomasis laivas sugrįžta paviršiu).

Pasineria visai paprastai. Jo net pajauti negalima; tai galime patirti tik iš manometro¹⁾, kuris parodo laivo padėtį. — Tai tardamas komendantas parodė skritulį, panašų į laikrodžio, ant kurio sukinėjosi rodyklė. — Čia yra paženklinėti skaičiai nuo 1 ligi 100 iš eilės. Bet šimtas, kuris reiškia 100 metrų gylį, zenklina mirtį. Toje gilumoje suslėgtas oras, skirtas išspaudimui vandens iš cisternų, neturi pakankamai jėgos nugalėti išorį — spaudimą ir laivas žūsta su visa įgula. Paprastai nardomieji laivai niekad nepasineria giliau 60 metrų, nors teoretiskai manant galėtų pasinerti 80. Tarp 70 ir 80 metrų laivo gyvybė reikėtų laikyti pavojuje. Todėl ši giluma dar niekad nebuvo pasiekta, jei bent bandymų metu.

Svečiai klausėsi didžiausiu įdomumu ir nekantravo belaukdami, kada laivas pradės judėti. Šis jų noras greit buvo išpildytas. Komendantas, baigęs trumpą paaiškinimą, pranešė, kad jau išplaukiama. Susvilpė sirenos. Pasi-girdo uždaramų liukų žvangėjimas ir pradedančių veikti motorų urzgimas. Visas laivo liemu pradėjo virpėti. Išmeigęs akis į periskopą²⁾, komendantas pradėjo vadovauti. Nardomasis laivas plaukė visu smarkumu pirmyn ir sraig-tai sukosi neapsakomai greit. Po kai kuriam laikui ko-

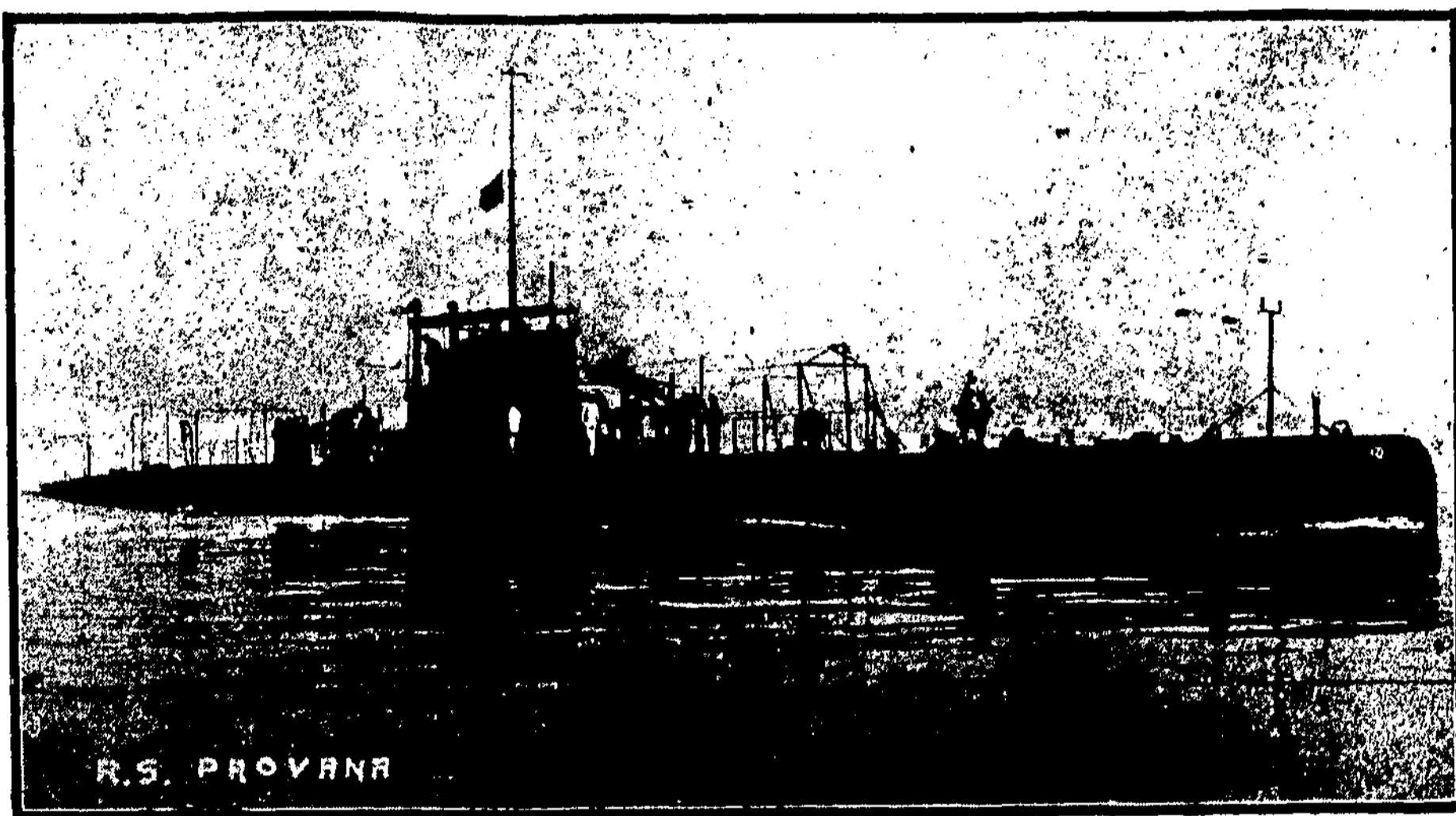
mendantas pasakė, kad laivas jau yra atviroje jūroje ir todėl galima pasinerti be pavojaus sutikti kokių nors kliūčių.

— Po mumis yra daugiau dviejų šimtų metrų vandens, — pasakė Crodle. Tuoj įsakė įkrauti reikalingą pasinėrimui balastą. Nardomojo laivo priešakys nežymiai sviro žemyn ir sraigtai nustojo veikę.

— Sekite manometrą, — Crodle paragino svečius. Jis jums parodys mūsų tikrą padėtį. Instrumento rodyklė jau judėjo. Nuo 5 numerio buvo perėjus ant 10, paskui ant 15, 20, 25...

Sulaikydami kvėpavimą leitenantai Grib, Stewenson, ir Armaund sekė rodyklę.

— Viršum mūsų, — pastebėjo komendantas, — dabar yra 25 metrai vandens. Bet nusileisime dar giliau. Ir tikrai, po trumpos pertraukos rodyklė perbėgo ant 30, paskui ant 35 ir 40. Valandėlę stabtelėjo ir kaip pašėlusiai persimetė ant 45, 50, 55 ir sustojo ant 65.

Nardomasis laivas.

— Stabdyk! — riktelėjo komendantas. Manometras parodė, kad įsakymas buvo išpildytas. Bet po trumpos pertraukos, rodyklė peršoko tarpą ligi 70 ir dabar pamažu slinko ligi 71, 72, 75...

Šlapi nuo prakaito trys aviatoriai pasibaisėdami sekė laivo manevravimą. Laivo liemu keistai braškėjo.

— Aštuoniasdešimts metrų! — sušuko komendantas. Paskui įsakė: — Paleisti visą balastą! Prie motorų! Visu smarkumu pirmyn!

Visa jėga paleistos mašinos kaukė. Laivo priešakys kiek pakilo viršun, lyg norėdamas pasiekti paviršių. Tuo pat akimirksniu laivos (kajutės) slenkstyje pasirodė puskarininkis mašinistas ir užkimusiu sumišusiu balsu pranešė:

— Grimztape, komendante, mašinos daugiau nebeklauso.

Sušvilpė pavojaus signalas. Drebančiom rankom pradėta sukinėti mašinų rankenos ir ratai. Laivas nustojo leidžsis, paskui gi manometras padarė naują baisų šuolį.

Grib, Stewenson ir Armaund atrodė lyg suakmenėję. Višum jų galvų buvo devyniasdešimts metrų vandens! Kiekvienu momentu laivas galėjo lūžti. Stovėjo jie beveik be sąmonės, nė žodžio netardami, prisiglaudę vienas prie kito. Baisus išgastis rodosi juos sukaustęs laikė. Jų akys nieko daugiau nebematė, nes buvo išmeigtos

¹⁾ Manometras yra tam tikras prietaisas oro garo slėgimui matuoti. Manometrus galima matyti garo katiluose ir kt.

²⁾ Periskopas yra tam tikras nardomųjų laivų žiūronas.

į sustojusią ant 90, kuri, baisios jėgos spaudžiama, buvo palinkusi dar toliau kilti.

Po kvi kurio laiko pasigirdo bausis šauksmas: —
Liukai įlūžol!

Pamėlynavęs, akis į duris nukreipęs ir sugniaužęs vairo rankeną komendantas Crodle laukė nelaimės.

Devyniasdešimts šeši metrail — suriko komendantas.
— Mintis!

Visų keturių, tuo metu laštoje buvusių, vyrų veiduose pasirodė bausis išgąstis.

Naujas riksmas, baisesnis už kitus, lyg pabaigos ženklas, buvo nuslopintas bausiu gurguliavimu.

— Vanduo, vanduo!

Beyeik tuo pat akimirksniu vandens srovė įsiveržė lašton. Stovincijų aviatorių beliko du. Trečias, Stewenson, buvo nukritęs ant žemės...

Po keletos minutų gaivinantis rytmečio oras pasklido laivo viduje. Svečiai bausiai nustebo. Atidaryta liukai. Zaidimas buvo baigtas.

Iš tikrųjų laivas visiškai nebuvo pakėlęs inkarų ir nusileidęs į vandenyno gelmes. Komendantas Crodle norėjo tik suteikti lakūnams įspūdžių iš bausių pergyvenimų jūroj. Užteko manometro vamždin paleisti kiek nors suspausto oro, biskij... komedijos ir vandens kibiras pabaigė siurpulingą tragikomediją.

Iš italų laikraščio vertė M. E. U. A.

Mūsų spauda.

„Naujas Žodis“.

Jau 5 metai, kaip eina iliustruotas populiarus ir gana įdomus žurnalas „Naujas Žodis“. Iš pradžių jisėjo Rygoj, bet vėliau persikėlė į Kauną, kur ir dabar tebeina.

Pas mus iki šiol iliustruotiems žurnalams dirva buvo menka. Buvo bandyta jų daugiau leisti, bet greit sustodavo eję. Čia pasirodė patvariausias tik „Naujas Žodis“. Jis, pradėjęs eiti, ne tik, kad nesustojo, bet kaskart vis labiau tobulėja ir įgauna didesnio mūsų visuomenėje pasitikėjimo. Iš mėnesinio žurnaluko šiandien „N. Ž.“ virto rimtu ir įdomiu dvisavaitiniu žurnalu. Šiandien išeina apie 20—24 pusl. didumo su atskiru spalvuotu viršeliu. Be to, ir žurnalo viduj nemaža dedama spalvuotų paveikslų. Žurnalas kreipia dėmesį ir į provinciją: deda nemaža vaizdų iš mūsų mažų miestelių, bažnytkaimių ir kaimų gyvenimo. Šis reiškinys labiau populiarina žurnalą ir patraukia daug skaitytojų iš provincijos. Be to, „N. Ž.“ stengiasi būti nepolitiškas ir nepartinis. Jis bešališkai atvaizduoja visas Lietuvos visuomeninio gyvenimo sritis ir užsienio. Šis teikia žurnalui rimtumo ir yra visiems prieinamas. „N. Ž.“ nemaža yra paveikslų ir iš mūsų kariuomenės gyvenimo. Kariuomenės 10 metų gyvavimo sukaktuvėms minėti yra paskiręs net visą numerį.

Be paveikslų, „N. Ž.“ dedama nemaža įdomių raštų, įvairenybių ir t. t. Žurnalas tinka skaityti ir kariuomenės tarpe. „Naujo Žodžio“ kaina metams 12 lt. Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Maironio g-vė 6 nr.

„Trimitas“.

Šaulių laikraštis „Trimitas“ jau 10 metus eina. Iki šiol ejo nedidelės knygutės formato. Siemet ir „Trimitas“ savo išvajzdą pakeitė — sulygino savo formatą su „Kario“, „Naujo Žodžio“ ir pan. žurnalu. Išeina 16 pusl. didumo ir kiekvienas numeris papuošiamas gražiu spalvuotu viršeliu. Kiekvieno numerio viršelis turi naują vaizdą. Vidus taip pat naujai pertvarkytas ir patobulintas. Gausiai iliustruojamas iš šaulių ir šiaip Lietuvos ir užsienio gyvenimo. Įvesta naujų skyrių, nemaža dedama įdomių įvairenybių ir

laisvam laikui praleisti pramogėlių. Gausiai įvairinamas dailiaja literatūra.

Rašydamas šį rašinėlį turiu prieš akis keturius šių metų „Trimito“ nr. nr. Kiekviename jų, be įvairiausių kitų raštų, randama „Sakalų gimnastika“, „Higienos paskaitos“, skyriai: „Iš šaulių gyvenimo“, kur dedama nemaža žinių iš šaulių gyvenimo, „Minties ir kultūros naujienos“ (įvairenybių), „Pažymėtini įvykiai“, kur plačiau aprašomi pasauliniai įvykiai, ir „Įvairios žinios“ (smulkių žinių skyrius). Taip pat nemaža rašoma apie pavergtą Lietuvą, lietuvius užsieniuose ir t. t.

Reformuotas „Trimitas“ daro gražų ir malonų įspūdį. Jo kaina Lietuvoje 8 lt. metams. Išeina kiekvieną savaitę

St. Bulkus.

Gusaro lopšinė.

Čiučia, liū-lia, auk brangutis —

Porinsiu mintis...

Tegu ilsisi akutės...

Tuoj darbus išvis...

Balne žygių išliūliuotas

— Sakalu laksiys,

Audros darbo pamiluotas, —

Bus tikrai karys.

Upės banga nekirs kelio,

Miškas nekliudys;...

Vėjas skrodžiamas žirgelio

Lopšinę primins.

Neries krantuos — tavo sapnas.

Jos banga — daina.

Vilniaus gatvės — tavo takas, —

Vartuose — malda.

O po žygių... prie darželio

Maloniai sustos.

Juk augs gėlės ir berneliui,

Grižus iš kovos.

Melsvos akys — rugiagėlės,

Lange sužibės...

Brolis tau, vartus atkėlęs,

Laimės pavydės...

Prabėgs metai, būsi tėvas,

Sūnelį myluosi,

Besėdėdamas po ivera,

Pasakas — posmuosi...

Tavo tėvų eiklus žirgas,

Dunojaus krantuos,

Žvengė, mūsų buvo pirmas,

Totorių būriuos.

Maskvos vartai sudrebėjo

Išuo tėvų kardų,

Zalgirio garbė aidėjo

Toli už ribų.

A, a, auk, stiprėki,

Bus garbė šalies.

Augdams šalį pamylėki...

Te jai laisvė švies...

Liud. Do-nas.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

1-mas gusarų D. L. Et. K. Jonušo Radvilos pulkas. *Dėl pavojingo numerio.* Š. m. 3-čiame „Kario“ nr. matėme paveiksluką ir paaiškinimą, kaip vyr. pusk. Jantauskas virsta nuo turniko ir kas taip padarys siūlo 30 bonkų alučio.

Gusarai, perskaitę tokį pasiūlymą, vis tik panoro žadamo alučio. Na, ir susirado tiek, vertų 30 bonkų, kad pats pasiūlytojas sėbisi, ar teks nors po vieną bonką. Nežinia, kaip bus su tuo alučiu, bet panašius ir dar mandresnius „fokusus“ rodo bent keletas desėtkų.

Susidomėjo čiuožimu. Gerokai prisnigus, pulke pasirodė pačiužų mėgėjai.

Tik, gaila, su tomis pačiužomis vargas, nevisi gali įsigyti.

4-tas artilerijos pulkas. Ligi šiol pulkas neturėjo savo įguloje pirties ir turėdavo kareivius vesti į miestą. Miesto pirtis (kuri yra žydo) labai nešvariai laikoma. Dabar turi pulkas savo pirtį. Pirtis įrengta gerai. Yra bendras ir vonių kambarys. Tam pačiam trobesy įrengė ir kareivių skalbiniams skalbti skalbyklą. Ligi skalbyklos įrengimo kareiviai nešdavo skalbinius pas privačias skalbėjas. Skalbiniams skalbti pasamdyta skalbėja.

Vyr. pusk. *B. Jablonskis.*

8-tas pėst. K. K. Vaidato pulkas. *Vaidinimas* Sausio 27 d. pulko artistų - mėgėjų kuopelė, susidedanti iš pulko karininkų ir liktinių puskarininkių, Liaudies namų salėje vaidino Siaulių įgulos kariams 5 veiksmų dramą „Jono širdis“.

Vaidinimas pavyko gerai. Gal tik daugeliui kareivių buvo nelabai arba ir visai neiški paties veikalo idėja. Būtų kur kas daugiau naudos, jei prieš pradėdant vaidinti, kas nors iš p. p. karininkų nors trumpai būtų supažindinęs kareivius su veikalo turiniu ir jo prasme.

Galima tikėtis, kad p. švietimo vadovas jau senai tą spragą pastebėjo ir ateityje ją išlygins.

Sešupės Žvirgždas.

Radviškio įgula. Š. m. sausio mėn. 27 dieną geležinkelių kuopos kareivių skaitykloje, tos pat kuopos kapit. Velutis, kuopos ir šarvuoto traukinio kareiviams laikė paskaitą, tema „Liublino unija“.

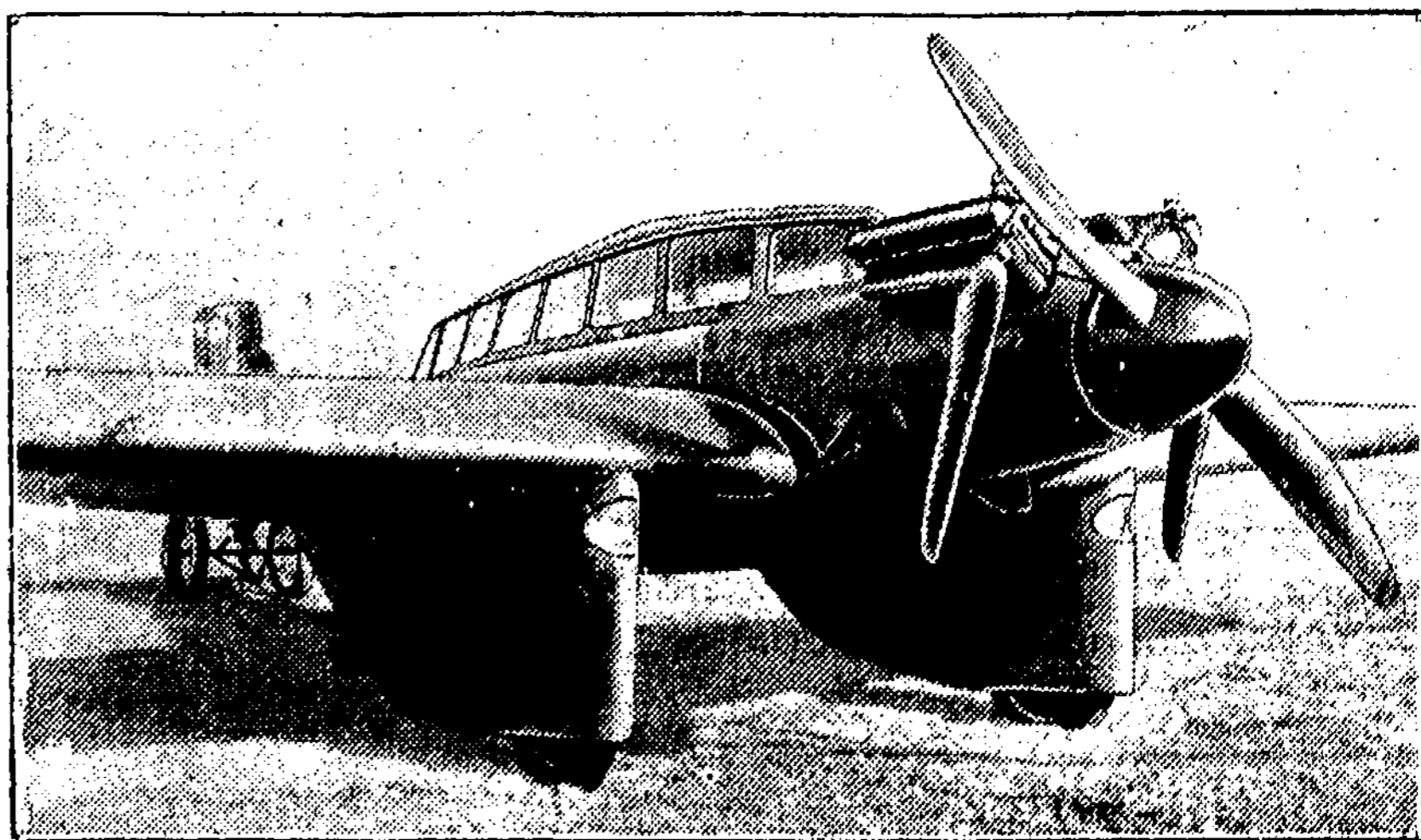
Viršila Gruzdas.

Mariampolės įgula. 9 pėst. pulko ugniagesių komanda susideda iš v-ko leit. Morkūno, jo pavaduotojo viršilos Petrausko, 8 puskarininkių ir 38 eilinių. 1928 m. lapkričio mėn. komandai nupirktas geras didelis siurblys, o šių metų sausio mėn. vyteniečiams jau teko pasidarbuoti mieste. Štai, ką rašo apie tai laikraščiai: „Sausio 19 d. 23 val. 30 m. Mariampolėj, miesto sode, užsidegė kinas, dėliai vaikų špousų įvyko sproginimas, užsidegė benzinas ir filmos; liepsna persimušė per lubas ir stogą. Atvykę miesto ir 9 pulko gaisrininkai užgesino ugnį, nedavė visam kinui užsidegti. Iš publikos nieks nenukentėjo, nes tuomet ėjo paskutinio seanso galas, ir kine buvo tik apie 20

žmonių. Tačiau apdegė tarnautojas A. Bubnys, kuris tuomet leido filmą; jis nugabentas į ligoninę. Nuostolių padaryta 5000 lt.“. (Šaltinis, 1929. I. 26. Nr. 4).

Vėl gaisras Mariampolėj. Sausio mėn. 24 d. 2 v. Mariampolėj kilo gaisras. Sudegė mūrinis gaisrininkų garažas, medinis mažesniųjų gesinamųjų įrankių sandėlis ir greta esančios 4 medinės krautuvės.

Gestnlmas ėjo sunkiai. Gaisrininkai vėlai susirinko, nes nebuvo duotas signalas, kadangi prie signalinio varpo, jo stulpui užsidegus, negalima buvo prieiti, o sirena dėl šalčio neveikė, todėl susirinkus gaisrininkams, jau jų sandėlis degė. *Atvykęs su savo gestnlmo įrankiais 9 pulko kareivių būrys*), pulko vado ir karininkų valdomas, gaisrą užgesino.*

Tai Amerikos orlaivis „Skaut“, kuris, darant lėkimo bandymus, pasiekė greitį 420 klm. per valandą.

Visi 9 pėst. pulko ugniagesiai savanoriai (mokomosios kuopos). Komanda ruošia gerus kadrus civilėms komandoms, dabartiniu metu komanda daugiausia Vilkaviškio apskrities žmonių (22) ir Alytaus (11). *Ten buvęs.*

*) Ugniagesių komanda.

KARIŠKOS ŽINIOS.

Latvija brīvības karš. 1928. Armijas komandiera štaba apmācības daļas izdevums. 95 psl. 7 zēmēl.

Minėdama Latvijos nepriklausomybės 10 metų jubiliejų jų kariuomenės vado štabo mokymo daļis (atitinka mūsų Karo Mokslo Valdybai) išleido gražiai paveiksluotą knygą, kurioj aprašyti latvių kariuomenės žygiai 1918 — 1920 metais prieš bolševikus ir bermontininkus.

Karuose už Latvijos nepriklausomybę (nuo 1918. XI. 18 d. iki 1920. VIII. 11 d.) tai yra per 628 dienas buvo nukauta karininkų 154 ir kareivių 2892, sužeista 4085 kariai. Latvijos kariuomenė paėmė į nelaisvę 5277 priešo karius (rusų raudonosios armijos ir Bermonto gaujų).

Lenkijos moterų parengimas kariuomenės sanitarinei tarnybai. Lenkijos raudonojo kryžiaus Varšuvos apygardos valdyba jau keletą metų rengia moteris sanitarinei kariuomenės tarnybai. Š. m. balandžio mėnesį Varšuvos raudonasis kryžius išleido penktąją laidą atsargos gallesingųjų seserų, o š. m. liepos mėnesį išleido šeštąją laidą. Šeštiosios laidos kuisas truko nuo balandžio 20 dienos ligi liepos mėn. pirmųjų dienų.

Anglijos universitetų militarizavimas Anglijos oro susisiekimo ministerija yra labai susirūpinusi gerų karo lakūnų parengimu. Tuo tikslu 1926 metais kai kuriuose Anglijos universitetuose buvo suorganizuoti tam tikri aviaciniai būriai (aerobūriai).

Pradžioje kiekvienas tokis aviacinis būrys buvo sudarytas iš 25 žmonių, o paskutiniu laiku kiekvienas iš jų yra išaugęs ligi 75 žmonių.

Kiekvienas aviacinis būrys sudaromas iš universiteto studentų, kurie stoja į tuos būrius laisvu noru.

Studentus lakūnus moko kariško oro laivyno karininkai, kurie arba tebetarnauja kariuomenėje arba yra atsargoje.

Kiekvieną aviacinį studentų būrį moko keturi karininkai instruktoriai.

Naujas pagerinimas jūriniam lėktuvams. Kaip žinome, labai dažnai atsitinka, kad jūrų lėktuvai (hidroplanai), kuriems tenka nusileisti ant atviro jūros paviršiaus kuriam nors sugedimui pataisyti, dėl didelių bangų dažniausiai žūna. Tuo yra susirūpinę daugelis išradėjų aviacijos srityje.

Vienas švedų inžinierius neseniai pastatė naują jūrinį lėktuvą, kurio konstrukcijos dėka dabar labai žymiai sumažėjo pavojus jūriniam lėktuvui atviroje jūroje. Minėtas inžinierius sukonstravo ir pritaikė lėktuve tokį aparatą, kuris, kai prireikia nusileisti atviroje jūroje, išleidžia tam tikrą sviestą ant vandens paviršiaus. Štoras sviesto sluoksnis „nuramina“ jūros paviršių aplink nutūpusį lėktuvą; to dėka lakūnai gali pataisyti nedidelius sugedimus ir po to pakilti į orą.

To išradimo bandymai davė patenkinamų rezultatų. Tokis patobulinimas, aišku, galės būti plačiai vartojamas jūrų aviacijoje ir apsaugos nemažą jūrinių lėktuvų skaičių nuo nelaimių jūrose.

Lenkų dvisavaitinis laikraštis „Szaniec“ rašo apie naują pikta naudojimą valdiško turto. Lenkijos nepriklausomybės sukaktuvių proga 1928 m. Varšuvos pinigų kalykloje buvo pagaminta arti 1.000.000 jubiliejinių medalių 2 rūšių: nepriklausomybės sukaktuvėms paminėti ir 1918—1920 m. karų dalyviams. Tačiau šių medalių pardavimas kažin kodėl pavestas 4 privačioms firmoms. Jos padarys gerą „geštetą“, uždirbs arti 1.000.000 zlotų (lenkų auksinų). Laikraštis stebisi, kodėl valdžia leidžia skriausti kariams: jie turi mokėti už medalius ne valdžiai, bet kažin kokiems „perkūpiams“.

Italų kariuomenė turi: karininkų 18.257, puskarininkų 16.689, eilinių 220.000

Karabinieriai (žandarmerija) turi: karininkų 1.287, puskarininkų 11.960, eilinių 40.934.

Bėgikas pa- člūžomis su propeleriu.

Paveikslėly matyti pats išradėjas inž. Paul su savo aparatu — propeleris ir aviacinis motoras.

Aparatas sveria 36 klg. ir, sudarydamas stiprią oro srovę padeda prabėgti ligi 80 klm. per valandą.

Latvyne tarnauja 2383 karin. ir 5.911 puskarin., pasienių sargyboje 686 karin., 5.320 puskarin. ir 23.100 eilinių; oro laivyne — 1.600 karin. ir 2.459 puskarin.

Fašistų milicija irgi labai stipri, turi 11195 karin. ir 289.000 eilinių. Šių metų kovo mėn. eilinių skaičius pasieks 320.000 žmonių.

Prancūzijoje įsteigta oro laivyno ministerija. Anksčiau orlaivinkystės dalykai buvo padalinti tarp 4 ministerijų: karo, jūrų, pramonės ir kolonijų.

Kiek pėstininkų turi Europa. „Militär Wochenschau“ 1929. I. 11 d. Nr. 26 duota įdomi lentelė, kuri rodo įvairių Europos kraštų pėstininkų batalionų skaičių. Štai kaip ji atrodo:

Valstybės	Pėst. batal.	Valstybės	Pėst. batal.
Rusija-Ukraina-Gudija	636	Švedija	64
Prancūzija	484	Vokietija	63
Lenkija	291	Portugalija	60
Italija	254	Belgija	60
Rumunija	200	Norvegija	50
Ispanija	192	Vengrija	49
Jugoslavija	186	Austrija	42
Čekoslovakija	166	Latvija	36
Šveicarija	147	Danija	35
Turkija	108	Suomija	33
Anglija	91	Bulgarija	26
Graikija	66	Estija	18

Rumunų kariuomenės stiprinimas. Rumunų karo vadovybė nutarė kiekvienai pėstininkų divizijai priskirti po 1 batalioną tankų. Kiekvienas tankų batalionas susideda iš 3-jų kuopų po 3 būrius; būriuose po 5 Reno sistemos tankus, iš kurių 3 ginkluoti 37 mm. patrankomis, o 2 — kulkosvaidžiais. Be to, kuopose bus po 1 tanką kuopų vadams ir 5 tankai bataliono atsargoje. Tuo būdu tankų batalione bus po 53 tankus.

Ž. Amerikos Jungtinių Valstybių jūrų karo aviacijos laivynas. Vokiečių spaudos žiniomis Ž. Amerikos J. A. jūrų karo aviacijos laivynas susideda iš 625 lėktuvų ir 606 lakūnų (karininkų ir puskarininkų). Numatoma paruošti dar 220 lakūnų. Dabartinis jūrų karo aviacijos laivynas numatoma dar padidinti. Bus suformuotos dar 3 žvalgybos ir 1 artilerijos sekimo eskadriels.

Vilniaus krašto kolonizavimas. Lenkijos žemės reformų ministerija išjūrų projektą aprūpinti žeme Vilniaus krašte lenkų kariuomenės kareivius ir invalidus. Žemės bus duodamos Švenčionių, Braslavo, Vilniaus-Trakų, Pastovų, Ašmenos ir Molodečnos apskrityse. Įsistatymo projektas jau esąs atiduotas svarstyti ministerijų kabinetui.

Estija. Naujas sargybinis laivas ir valstybės sienų apsauga. Pereitų metų pabaigoje Talino uoste išmėgintas naujas sargybinis laivas „Kėy“, kuris skiriamas jūros sienos apsaugai sustiprinti. Šis laivas yra 130 tonų vandens talpumo, 26,5 metrų ilgumo ir 5,7 metrų platumo. Laivo mašinos yra 350 arklio jėgų stiprumo; laivo greitumas—12 jūrų mazgų. Apginklavimas susideda iš 1 mažo kalibro pabūklo ir keleto kulkosvaidžių.

Iki šiol Estijos jūros sienos apsauga ir kovojimas su kontrobandininkais buvo pavestas motoriniams kateriams, iš kurių 5, būdami 20 jūrų mazgų greitumo, ir turėdami apginklavimą iš smulkių kalibrų pabūklų ir kulkosvaidžių, sudarydavo kontrobandininkams (daugumoje—spirito) rimtą pavojų.

Be šio naujo laivo numatoma pastatyti keletą greitų motorinių katerių, sustiprinimui valstybės sienos, einančios didžiais ežerais (Peipus ir kt.). Dabartiniu metu šią sieną saugo patrankiniai laivai „Tartu“ (80 tonų vandens talpumas, 10 j. mazgų greitumas, dvių 47—57 mm. patrankų apginklavimas) „Ahi“ (144 ton. 10 j. mazgų, 2 patrankos ir 2 kulkosvaidžiai), keletas ginkluotų katerių ir buksirų.

Ir Šveicarija ruošias chemiškam karui. Nežinoma, ar tai, kad Šveicarija yra nepavojingoje karo atžvilgiu padėtyje, ir tai, kad didžiosios Europos valstybės jai garantavo „amžiną neutralitetą“, ji taip pat susirūpino būsimu chemišku karu. Tuo tikslu Šveicarija įsteigė centralinę mišriąją komisiją, kuriai pavedė nagrinėti priešdujinių apsigynimo ir gyventojų apsaugojimo nuo dujų pavojaus klausimus.

Lenkų karo geografinio instituto Varšuvoje (atitinka mūsų Vyr. štabo topografinio daliai) 18 karininkų ir karo valdininkų ilgus metus dirbo savo kišenės naudai ir pridarė valstybei nuostolių. Tačiau galų gale visi jų „šposai“ paaiškėjo ir kompanija atsidadė karo apygardos teisme kaltinamųjų suole. Gruodžio 22 d. teismas paskelbė sprendimą šioj byloj. Kaltininkai gavo po 4 metus ir mažiau sunkių darbų kalėjimo. Keletą žmonių nuteisė kalėti daboklėje po 7—14 parų.

Velnias.

I.

Esti, kartais, tokie juokai,
Kad iš meilės būna „striokai“.
Štai, kad ir Krepšių Verutė —
Ji bendrai, visa gražutė:
Ir akutės, ir nosytė,
Ir nenukirpta kasytė,
O lūpytės, tartum rožės —
Tai estetiškasai grožis.
Viskas magnitu pritraukia
O širdis lyg „mylu“ šaukia.
Tegu polką ar suktinį,
Čerlestoną — apžarginį,
Ka tik nori te užgriežia —
Mūs Verutė viską režia;
Grakščiai sukas, plaukai velias,
Kojos pinas — dulkės kyla,
Tartum viesulo sutverta.
Ji didžiausių turtų verta.

Vienam šypsena suteikia,
Kitam mirktelti prireikia,
Trečiam žnibtelti iš meilės,
(Tam net išvarva ir seilės).
Seniams moka ji įtikti,
O jauniems visad patikti.
Kartais „durnių pavolioti“.
Ji sumanė privilioti
Vyrą dikta — ažuolinį,
Raudonveidį, kaip batvinį:
Ir bežiūrint tuojau sekas —
Apie viską jie jau šnekas:
Apie žvaigždes ir burokus,
Kaip kur siuva andarokus,
Kaip aukštai dangus nuo žemės,
Ar patinka mokslas, menas,

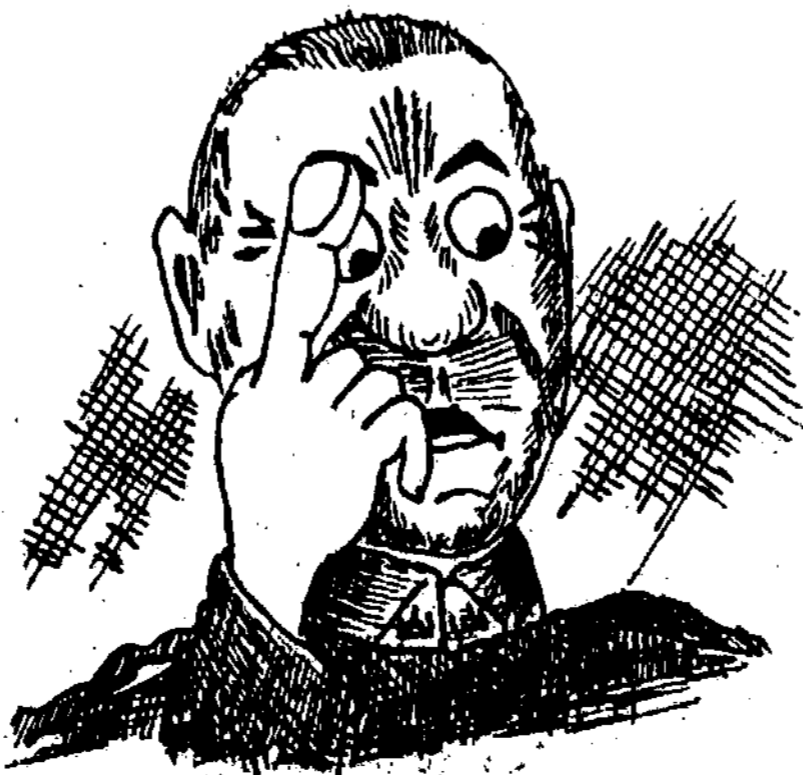
Kaip rauginti reik kopūstus,
Kam mėnulis toksai rūstus...

II.

Taigi šitąją Verutę —
Mėlynakę ir gražutę
Dūda Petras, kai pamatė

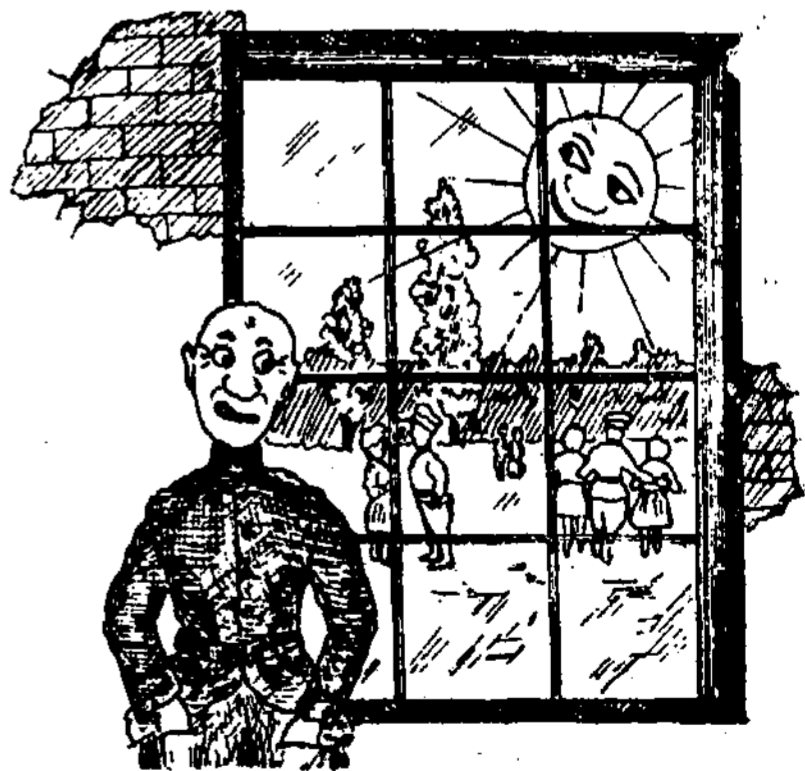
Jis sau tarė: — Tai gyvatė!
Gal ją velnias taip užbūrė,
Kad grožybę tokią turi...
Tučtuojau susipažino,
Ir tuos burtus pats pažino;
Bus tarnyboje paskirtas
Arba šiaip kur, tartum girtas,
Rodos, vaikas nepribrendęs.
Vis svajonėse paskendęs:
Kur Verutė, ką ji veikia,
Gal migdolų kokių reikia,
Kokiam ūpe, kaip miegojo?...
Dūda Petras taip galvojo.
Meilios mintys greitai niaukės,
Veidas rauda, kakta traukės
Ir tuoj kilo kažkoks kerštas —
Nenmavo kraujas karštas:
— O gal, kartais, nedoroji
Su kitu linksmi flirtuoja?...

Dūdos kraujas tuoj užverda
Tartum stogui tepti derva...
Ir nubėgęs tuoj pas vada
P'asivaikšciot miestan prašo.
Vadas geras tuoj paleidžia.
Dūda Petras išlinguoja.

III.

Vieną kartą taip įvyko:
(O tai buvo po Velykų)
Viršila kažką įsakė
Ir atlikti Dūdai sakė,
Gal čia Dūda nenugirdo,
Ar nemandagiai atkirto.
Tat už šį nusikaltimą
Gavo jis be „išėjimo“
O sekmadienis tai buvo,
Visos jo svajonės žuvo
Savo Verą pamatyti,
Pabučiuoti, apkabinti...
Lauke saulė auksu žeria,
Tartum širdžiai džiaugsmą benia.
Ten vėl vaikšto trotuaru;
Magdė, Petrė su Kvabaru,
Dar toliau Elzytė spokso,
Gi su ja Rambošius riogso.
O ta saulė, graži diena —
Širdį dziugina kiekvieno...

— Et, kad lietus bent užeitų,
Su perkūnais žaibus šveistų,
Gal širdis man atsigautų —
Ir pavydo nebejaustų!...
Taip mūs Dūda prakalbėjo
Ir ties langu vaikstinėjo,
— Gal be „leidžiamo“ išbėgti
Ir pas mylimą nulėkti...

B. Rumka.

(B. d.)

Galvosūkių 2 nr. sprendimas.

(Šis galvosūkis vertinamas 1 tašku)

B	a	i	t	r	a	m	i	e	j	u	s
K	A	I	A	V	I	N	I	N	K	A	I
K	O	S	M	O	G	R	A	F	I	J	A
A	f	g	A	n	i	s	t	a	n	a	s
S	e	m	i	N	a	r	i	s	t	a	s
K	r	o	k	i	A	I	a	u	k	i	s
K	n	i	k	o	s	V	a	i	d	i	s
P	e	n	k	t	a	d	I	e	n	i	s
K	a	r	a	I	i	a	u	Č	i	u	s
P	i	e	t	u	s	I	a	v	I	j	a
V	i	s	k	a	s	B	i	u	r	U	i
M	a	r	i	e	n	b	u	r	g	a	S

Teisingai išsprendė šie:

1) vyr. pušk. Jurgis Peteraitis (Šarvuočių rinktinės štabas). 2) vyr. pušk. Jonas Pailulis (2 p. p. 3 kuopa). 3) vyr. pušk. Vincas Aukškalnis (Šarvuočių rinktinės štabas). 4) virš. V. Jurevičius (1 oro eskadrilė). 5) vyr. pušk. Juozas Venskavičius (4 p. pulkas). 6) Pranas Marcinkevičius (Ž. Amalių km., Pažaislio

val., Kauno apskr.). 7) St. K. Aksomaitis (Auto kuopa). 8) ats. vyr. pušk. J. Marma (II karo apyg. štabas). 9) vyr. pušk. Kazys Bujinauskas (9 p. pulkas). 10) lt. Sležas (7 p. pulkas). 11) vyr. pušk. Šalna (2 art. p. štabas).

Galvosūkis 4 nr.

(Vertinamas 1 tš.)

Kaip ant 5 tiesių linijų sudėti 10 vienodo dydžio monetų (metalinų pinigų), kad ant kiekvienos linijos gultų po 4 monetas. Kiekvienos monetos centras turi būti kaip tik ant linijos. Moneta negali būti uždėta viena ant kitos.

Nubrėžkite ant popieriaus 5 linijas ir pamėginkite sudėti ant jų monetas, kaip pasakyta.

Kiekvienas darbas turi savo laiką.

Lūkuriavimas ir delsimas dažnai būna nepataisomas. Kiekvienam svarbu su gyvenimu eiti. Be laikraščio šiandien neįmanoma. Tamsta jau skaitai

„TRIMITA“

o Tamstos kaimynas bei draugas? Parodyk jam „Trimitą“ ir papasakok ką jis rašo. „Trimitas“ šiemet eina didelio formato, gausiai paveiksluotas, kas kartas su nauju, spalvingu viršeliu, rašo įdomiai apie įvairiausias dalykus.

Metiniai skaitytojai gaus

„1929 m. Vasario 16“

didelį, gražų ir paveiksluotą leidinį

Metinė „Trimito“ kaina 8 lt., pusmetinė – 4 lt.

Adresas: KAUNAS, LAISVĖS AL. 20.

Ivairenybės.

Šokių varžymas Japonijoje. Nors pas mus ne visi yra šokių šalininkai, bet ir ne daug tesusiras bešališkų asmenų kurie griežtai bent senuosius šokius smerktų.

Visai kitaip yra Japonijoje. Ten šokius žiūrима beveik kaip į nusikaltimus. Policija šokių sales ir pačius šokėjus griežtai kontroliuoja. Ieiti į Tokio šokių sales gali tik tie asmenys, kurie turi tam tikras „šokių korteles“. Tas kortelės išduoda policija tik tiems asmenims, kurie yra žinomi kaip dori žmonės. Prieš išduosiant kortelę asmuo dar smulkiai ištiriamas. Šokėjos privalo išlaikyti tam tikrą „doros“ egzaminą. Jauniems vaikinams ir merginoms prižiūrėti įsteigtas specialus policijos skyrius.

Naujos knygos.

Murka J. Vaikų darbymečiui. Trečioji dalis. Pradžios mokyklos III skyriui šrip skaitymai ir gamta. Penktasis leidimas. Kaunas, „Spaudos Fondas“, 1928 403 pusl. kaina nepažymėta (7 lit.).

Knygoj 246 paveikslai.

I-IV skyriuose duota medžiaga skaitymui iš lietuvių rašytojų ir vertimų, toliau V-XV skyriai užimti straipsneliais ir paveikslais iš gamtos srities. Medžiaga gerai parinkta.

Norkus, J. Visuotinė istorija vidurinei mokyklai II-sis pataisytas leidimas. Kaunas, „Spaudos Fondas“. 312 pusl. Kaina nepažymėta (7 lt.).

J. Norkaus „Visuotinė istorija susilaukė II leidimo. Šis vadovėlis papildytas, įdėta keletas paveikslų. Švietimo Ministerija pripažino vadovėlį tinkamu vartoti mokyklose. Straipsnyj „Kova už teritorijos atvadavimą“ (340 pusl.) įsibrovė klaida — lietuviai puolė bermontininkus 1919 m. lapkričio mėn. (pasakyta gruodžio), o gruodžio mėn. su bermontininkais buvo galutinai užbaigta.

Be reikalo „Spaudos Fondas“ nežymi pardavimo kainos leidinių viršelyj. Dėl tos priežasties viens kitas knygnas mėgina imti už knygas brangiau.

„Kosmos“ gamtos ir šalinių mokslų iliustruotas mėnraštis šiemet nuo I nr. duoda populiarių skyrių „Gamtos Draugas“. Iš įdėtų I n-ryje straipsnių reikia paminėti J. Elisono „Vebras, arba bebras, upinis, prof. T. Ivanauško „Globokime paukščius žiemos šalčiams atėjus!“, prof. Šivickio „Šiltieji žemės kraštai ir kai kurios jų žuvys“. Gamtos mėgėjams šis naujas „Kosmos“ skyrius bus įdomus ir naudingas, nes „Gamtos Draugas“ skiriamas gamtai ne tik pažinti, bet ją pamylėti ir globoti. R-s.

Ateitininkai. Ateitininkų susisėlpimo fondo leidinys nr. 3 Kaunas, 1929 m. 30 pusl.

Redakcijos atsakymai.

Sodiečiui. Prašome rašyti. Daugiausia pageidaujama kariško turinio — iš kareivių gyvenimo. Rašyti trumpai, lengva, paprasta kalba ir vienoj lapo pusėj.

Kaina visiems.: metams 8 lt., pusmečiui 4 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Atskiras nr. — 30 ct. Škelbimai: petito eilutė 50 ct.; prieš tekstą dvigubai. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė.

Leidžia Vyr. Št. Karo Mokslo Valdyba.

Redaktorius kpt. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė. Kaune.

Šio nr. išspausdinta 2.500 egz.

39 680